

AUTOREFERAT

[załącznik 2 do wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo]

DR BEATA JAROSZ

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa

ORCID: 0000-0002-3251-9734

SPIS TREŚCI

I. DANE PODSTAWOWE	
1.1. Imię i nazwisko	3
1.2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe.....	3
1.3. Informacja o zatrudnieniu w jednostkach naukowych.....	3
II. OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE (DZ. U. Z 2021 R., POZ. 478, Z PÓŹN. ZM.)	
2.1. Główne osiągnięcie naukowe.....	4
2.1.1. Uzasadnienie wyboru tematu	4
2.1.2. Koncepcja badawcza	6
2.1.3. Rezultaty i wnioski	9
2.1.4. Wkład w rozwój dyscypliny	13
2.2. Pozostałe osiągnięcia naukowe	14
III. INFORMACJA O WYKAZYWANIU SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ	18
IV. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH I POPULARYZUJĄCYCH NAUKĘ	
4.1. Osiągnięcia dydaktyczne	21
4.2. Osiągnięcia organizacyjne	24
4.3. Osiągnięcia popularyzacyjne	25
V. INNE INFORMACJE DOTYCZĄCE KARIERY ZAWODOWEJ	26

I. DANE PODSTAWOWE

1.1. IMIĘ I NAZWISKO: BEATA JAROSZ

1.2. POSIADANE DYPLOMY I STOPNIE NAUKOWE

2012 Uzyskanie **stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polskiego** na podstawie rozprawy *Językowy obraz ŚLUBU* przygotowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie pod opieką prof. dr hab. Małgorzaty Karwatowskiej (recenzenci: prof. dr hab. Halina Wiśniewska [UMCS], dr hab. Bogusław Skowronek [Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie]).

Stopień nadany 19 czerwca 2012 r. uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

2009 Uzyskanie **stopnia magistra filologii polskiej** (specjalności: nauczycielska i redaktorsko-medialna) na podstawie pracy *Socjolekt dziennikarski* napisanej pod opieką dr hab. Małgorzaty Karwatowskiej, prof. UMCS (recenzent: dr hab. Leszek Tymiakin, prof. UMCS).

Stopień uzyskany 27 czerwca 2009 r. w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Ponadto:

- 2014** • Ukończenie z wyróżnieniem 3-semestralnych **studiów podyplomowych w zakresie Edytorstwa** na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.
- Ukończenie 2-semestralnych **studiów podyplomowych w zakresie ochrony własności intelektualnej** na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

1.3. INFORMACJA O ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Od 2011 r. do chwili obecnej **Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**

1.06.2011–31.08.2011

Zatrudnienie na Wydziale Humanistycznym UMCS na umowę zlecenie w ramach projektu „www.praktyki.wh.umcs” – Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; tytuł projektu: (UDA-POKL.03.03.02-00-012/10-01).

1.10.2011–30.09.2013

Asystent w Zakładzie Edukacji Polonistycznej i Innowacji Dydaktycznych, Instytut Filologii Polskiej, Wydział Humanistyczny UMCS.

od 1.10.2013

Adiunkt w Zakładzie Edukacji Polonistycznej i Innowacji Dydaktycznych, Instytut Filologii Polskiej, Wydział Humanistyczny UMCS; w 2019 r. jednostka przemianowana na Katedrę Edukacji Polonistycznej, Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, Wydział Filologiczny UMCS.

II. OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE (DZ. U. Z 2021 R., POZ. 478, Z PÓŹN. ZM.)

2.1. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE

Monografia naukowa: *Język zawodowy polskich dziennikarzy prasowych (XIX–XXI w.)*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2023, ISBN 978-83-227-9717-4, ss. 951.

- Recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Jacek Warchała (Uniwersytet Śląski w Katowicach).
- Monografia wydana dzięki dofinansowaniu ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach konkursu „Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych” (DNM/SP/548855/2022).

2.1.1. UZASADNIENIE WYBORU TEMATU

Badania wariantów języka funkcjonujących w różnych grupach zawodowych mają na polskim gruncie długą tradycję i są obecnie chętnie podejmowane, o czym świadczy obfitość publikacji na temat m.in. profesjolektu lekarzy, policjantów, sportowców, hotelarzy. Można jednak dostrzec kilka istotnych problemów: z jednej strony efektem takich prac są zazwyczaj krótkie teksty o charakterze przyczynkarskim, z drugiej – wiele subkodów wymodelowanych przez przedstawicieli rozmaitych profesji wciąż nie stało się przedmiotem refleksji naukowej. Jedną z odmian polszczyzny, która nie została dotychczas szczegółowo zbadana, jest język zawodowy dziennikarzy używany w wewnątrzgrupowej komunikacji podczas zbierania informacji i materiałów, ich opracowywania i rozpowszechniania. Fakt ten zaskakuje, jeśli weźmiemy pod uwagę rozległość współczesnych badań nad środkami masowego przekazu eksplorowanymi przez medioznawców, językoznawców, kulturoznawców, socjologów, historyków, politologów, prawników, ekonomistów, psychologów, a także wysokie zainteresowanie problematyką języka w mediach i związane z tym wykształcenie się subdyscypliny określanej mianem *lingwistyka mediów* oraz *mediolingwistyka*.

Istnienie specyficznego wariantu polszczyzny stanowiącego wyspecjalizowane narzędzie porozumienia w środowisku dziennikarskim nie jest tajemnicą. Badacze już pół wieku temu informowali o funkcjonowaniu takiego języka zawodowego¹ i do dziś okazjonalnie poświęcają mu krótkie fragmenty w większych rozprawach². Wielokrotnie pisali o nim natomiast sami dziennikarze we wspomnieniach, w publikacjach branżowych i jubileuszowych, począwszy od XIX w. Subkod ten pozostawał jednak dotychczas poza obszarem zainteresowań badaczy, będąc niejako problemem niczym – medioznawcy skupiają się bowiem na specyfice, funkcjach oraz zawartości prasy, radia, telewizji i internetu, lingwiści analizują – upraszczając –

¹ Np. B. Sigurd, *Struktura języka. Zagadnienia i metody językoznawstwa współczesnego*, przeł. Z. Wawrzyniak, Warszawa [1967] 1975, s. 134.

² M.in. M. Białokórska, *Słownictwo prasy polskiej połowy XIX wieku. Zjawiska progresywne i recesywne*, Szczecin 1992, s. 269.

język komunikatów medialnych, socjologowie charakteryzują pozajęzykowe aspekty mediów i dziennikarstwa, a historycy konstruują dzieje poszczególnych instytucji i publikatorów albo omawiają życiorysy konkretnych osób. Co zdumiewające, naukowcy z bogatym doświadczeniem dziennikarskim, w tym Mieczysław Kafel i Irena Tetelowska³, wymieniając w II połowie XX w. perspektywy oglądu mediów oraz cele i problemy badawcze prasoznawstwa, nawet nie wspomnieli o profesjolekcie i branżowej komunikacji.

Wiedza naukowa na temat języka zawodowego polskich dziennikarzy jest znikoma, ponieważ poświęcono mu dotąd tylko kilka artykułów, w których – siłą rzeczy – zwrócono uwagę jedynie na wybrane aspekty (stan badań: PODROZDZIAŁ 2.2.). W ogóle nie podejmowano dotąd prób ustalenia genezy profesjolektu, określenia okoliczności oraz etapów jego rozwoju, nie analizowano też szczegółowo branżowej nomenklatury używanej w ośrodkach medialnych i nawet nie gromadzono fachowego słownictwa z wcześniejszych stuleci. Niemniej w rozmaitych opracowaniach rozproszone są pojedyncze informacje o niektórych specyficznych jednostkach leksykalnych stosowanych obecnie w kręgach redakcyjnych⁴. Niezwykle rzadko pojawiają się natomiast zapisy na temat nazw dawnych, np. o określaniu dziennikarza w XVIII w. mianem *nowiniarz*, o funkcjonowaniu w XIX w. synonimicznych względem siebie wyrażen *redaktor odpowiedzialny*, *redaktor od odsiadki* i *redaktor od kozy* oraz o operowaniu w I połowie XX w. słowem *artykulista* oznaczającym felietonistę⁵. Cenne informacje znajdują się w kilku zbiorach leksykograficznych i encyklopedycznych zawierających swoistą leksykę stosowaną w komunikacji redakcyjnej, tzn. w *Słowniku terminologii medialnej* pod redakcją Walerego Pisarka (2006), w rzadko przywoływanej przez badaczy *Encyklopedii wiedzy o prasie* przygotowanej pod redakcją Juliana Maślanki (1976) i w pomijanym, choć pionierskim w tym zakresie *Małym ilustrowanym słowniku techniki wydawniczej* Mieczysława Kafla (1953). Zbiory te są jednak niekompletne, gdyż zgromadzono w nich niewielki zasób nomenklatury używanej przez dziennikarzy. Co więcej, zgodnie z profilem takich publikacji zebrano w nich właściwie wyłącznie jednostki terminologiczne i nie uwzględniono branżowych nazw o nieustabilizowanym znaczeniu lub ekspresywnym nacechowaniu, które – zgodnie z koncepcjami struktury słownictwa w językach zawodowych – stanowią istotną warstwę fachowej leksyki⁶. Minisłowniczki funkcjonują też w niektórych opracowaniach, podręcznikach i poradnikach⁷, ale w takich przypadkach również trudno mówić o wyczerpujących katalogach. Zasadne jest zresztą dokonanie krytycznej analizy istniejących opisów oraz weryfikacji informacji utrwalonych w tezaurusach i rozprawach, ponieważ zawierają one nierzadko nieścisłości i błędy, a w związku z dynamicznym rozwojem profesjolektu są częściowo nieaktualne.

Te wszystkie argumenty – w powiązaniu z faktem, że pierwsza polska gazeta powstała w 1661 r., a dziennikarstwo jako zawód skryształizowało się w XIX w. – uzasadniają moim zdaniem potrzebę podjęcia wielokierunkowych badań nad wspomnianym wariantem polszczyzny. Ich realizacja ma istotne znaczenie z kilku względów. Z jednej strony pozwolą one scharakteryzować ten nieopisany dotąd kompleksowo subkod stanowiący istotny składnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego, wprowadzić do obiegu naukowego informacje na temat jeszcze nieanalizowanego, dawnego słownictwa branżowego, ujawnić formalno-semantyczne powiązania rodzimego profesjolektu z innymi odmianami języka i nacjolektami, wykazać wpływ rozwoju mediów i dziennikarstwa na ewolucję języka zawodowego, wreszcie sprecyzować, skorygować i źródłowo potwierdzić utrwalone w opracowaniach cząstkowe ustalenia badaczy oraz przywołać nieobecne w literaturze informacje na temat zawodu dziennikarza i specyfiki pracy redakcyjnej we wcześniejszych

³ M. Kafel, *Prasoznawstwo. Wstęp do problematyki*, Warszawa 1966, s. 121; I. Tetelowska, *Szkice prasoznawcze*, red. P. Dubiel, W. Pisarek, Kraków 1972, s. 71.

⁴ Np. M. Schabowska, K. Piwnik, M. Gryniewicz, *Polskie współczesne profesjonalizmy słownikowe*, w: *Z zagadnień słownictwa współczesnego języka polskiego*, red. M. Szymczak, Wrocław 1978, s. 171; A. Tereszkiwicz, *Internetowe zajawki i zapowiedzi prasowe – charakterystyka wybranych cech gatunkowych*, „*Studia Medioznawcze*” 2012, nr 3, s. 99.

⁵ A. Słomkowska, *Dziennikarze warszawscy. Szkice z XIX w.*, Warszawa 1974, s. 7; H. Bałabuch, *Nie tylko cenzura. Prasa prowincjonalna Królestwa Polskiego w rosyjskim systemie prasowym w latach 1865–1915*, Lublin 2001, s. 240; D. Nałęcz, *Zawód dziennikarza w Polsce 1918–1939*, Warszawa–Łódź 1982, s. 30.

⁶ M.in. U. Żydek-Bednarczuk, *Sytuacja socjolingwistyczna w języku zawodowym na Śląsku*, „*Socjolingwistyka*” 1987, t. 7, s. 92–105.

⁷ Np. M. Wojtak, *Analiza gatunków prasowych. Podręcznik dla studentów dziennikarstwa i kierunków pokrewnych*, Lublin 2008; M. Chyliński, S. Russ-Mohl, *Dziennikarstwo*, Warszawa 2008; *Połubić dziennikarstwo*, red. S. Zakrzewski, Poznań 2009.

stuleciach. Z drugiej strony prowadzenie tak sprofilowanych badań wymaga rewizji i oceny dotychczasowych ustaleń teoretycznych i metodologicznych, uściślenia aparatu pojęciowego oraz zdefiniowania strategii badawczej opierającej się na aktualnej wiedzy i wykorzystującej nowoczesne narzędzia. Językoznawcy od lat bazują bowiem na zastanych koncepcjach opisanych pod koniec XX w. przez Stanisława Grabiasa⁸, rozwiniętych i uzupełnionych w niektórych zakresach przez innych autorów⁹, i nie próbują reflektować nad słusnością czy adekwatnością tez w kontekście najnowszych zdobyczy nauki. Uporządkowanie metajęzyka, krytyczna analiza istniejących koncepcji i opracowany model postępowania badawczego będą więc konkretną propozycją teoretyczno-analityczną, która może posłużyć do eksplorowania innych języków zawodowych, a przy tym przyczynić się do ograniczenia terminologicznego, definicyjnego i metodologicznego chaosu, jaki jest obserwowany w tym obszarze badań socjolingwistycznych. Szczegółowy opis profesjolektu polskich dziennikarzy jest też ważny z praktycznego punktu widzenia – dziennikarze, adepci zawodu, studenci i ich wykładowcy mogą skorzystać z takich ustaleń, wzbogacić swoją wiedzę i zrewidować własne przekonania.

2.1.2. KONCEPCJA BADAWCZA

Głównym celem moich badań była analiza języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych rozumianego jako subkod stanowiący narzędzie porozumienia w trakcie zbierania informacji i materiałów oraz ich opracowywania i rozpowszechniania w prasie (zarówno drukowanej, jak i elektronicznej)¹⁰ (PODROZDZIAŁ 1.2.). W oparciu o krytyczny przegląd różnych koncepcji lingwistycznych uznałam ten wariant polszczyzny za rodzaj socjolektu i określam go nazwami *język zawodowy* oraz *profesjolekt*, biorąc przede wszystkim pod uwagę, że jest używany przez członków wspomnianej zbiorowości w komunikacji wewnątrzgrupowej i w sytuacjach zawodowych oraz że zasób leksyki branżowej obejmuje dwie warstwy: (1) nazwy neutralne o precyzyjnych zakresach pojęciowych (terminologia), (2) sformułowania nacechowane oraz o niestabilizowanym bądź nieostrym znaczeniu (leksyka profesjonalna) (zob. ROZDZIAŁ I).

Język zawodowy dziennikarzy jest wewnętrznie zdywersyfikowany, gdyż obecnie funkcjonują w jego ramach trzy subwarianty – prasowy, radiowy, telewizyjny, a niewykluczone, że należy wydzielić też czwarty – stosowany w redakcjach internetowych¹¹. Wymienione odmiany zostały ukształtowane w XX w. na bazie ówczesnego, względnie jednolitego profesjolektu używanego w ośrodkach prasowych, a część leksyki branżowej zyskała status ogólnodziennikarski. Z tego względu oraz w związku ze wspomnianym brakiem opracowań uniemożliwiających odwoływanie się do wcześniejszych analiz ograniczyłam moje badania do języka zawodowego dziennikarzy prasowych¹². Biorąc natomiast pod uwagę, że nie podejmowano dotąd prób określenia genezy i etapów rozwoju tego wariantu polszczyzny, skupienie się wyłącznie na współczesnej jego postaci uznałam za nieuprawnione zawężenie i postanowiłam omówić cały proces kształtowania się tego heterogenicznego narzędzia komunikacji, poczynając od XVIII w., kiedy zaczęły się pojawiać pierwsze nazwy fachowe, poprzez kolejne stulecia i na chwili obecnej skończywszy. Dzięki temu profesjolekt funkcjonujący w XXI w. został zaprezentowany nie jako wyizolowane zjawisko, a jako wypadkowa rozmaitych przeobrażeń dokonujących się na przestrzeni kilku wieków. Wypada zaznaczyć, że badacze niezwykle rzadko wybierają tak szeroką perspektywę i skupiają się zazwyczaj na aktualnej postaci języka zawodowego. Uważam jednak, że tylko „historyczne ujęcie zagadnienia pozwala ujawnić całą jego głębię, jego znaczenie kulturowe”¹³.

⁸ S. Grabias, *Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii*, wyd. 4, Lublin [1994] 2019.

⁹ Zwłaszcza: E. Kołodziejek, *Człowiek i świat w języku subkultur*, Szczecin 2007; T. Piękot, *Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do analizy socjolektu*, Wałbrzych 2008.

¹⁰ Poza obszarem zainteresowania pozostawiam styl materiałów dystrybuowanych w mediach, który badacze określają czasem mianem *profesjolekt dziennikarzy* lub *żargon dziennikarski* i z niejasnych przyczyn utożsamiają z językiem zawodowym używanym przez dziennikarzy w komunikacji wewnątrzgrupowej.

¹¹ Niektórzy dziennikarze internetowi twierdzą, że taki subkod się nie wykształcił. Tezę tę należałoby jednak poprzeć badaniami lingwistycznymi, które – jak wynika z kwerendy opracowań – nie zostały jeszcze podjęte.

¹² Sformułowanie *dziennikarze prasowi* odnosi się do złożonej grupy osób posługujących się omawianym profesjolektem, tzn. do reporterów, fotoreporterów, sprawozdawców, publicystów, grafików i innych członków zespołów redakcyjnych (zob. PODROZDZIAŁ 2.1.).

¹³ Cyt. za: B. Golka, *Kształtowanie się wiedzy o prasie w Polsce XIX wieku*, Warszawa 1969, s. 8.

Wśród celów szczegółowych moich badań znalazły się: ustalenie genezy i etapów ewolucji profesjolektu polskich dziennikarzy prasowych, zgromadzenie swoistego słownictwa używanego w różnych okresach, rekonstrukcja znaczeń zebranych nazw, weryfikacja danych leksykograficznych i dotychczasowych ustaleń na temat jednostek leksykalnych przywoływanych w opracowaniach, wydzielenie pól leksykalno-semantycznych, ustalenie międzywyrazowych zależności wewnątrzodmianowych, międzyodmianowych i międzyjęzykowych oraz omówienie sposobów generowania branżowych określeń. Osiągnięcie tych celów wymagało sprofilowania, doprecyzowania i uzupełnienia metodyki badania socjolektów, która opierała się dotychczas na zaleceniach sformułowanych trzy dekady temu przez Stanisława Grabię i nieco później przez Tomasza Piekotę. Obaj lingwiści nie rozstrzygnęli jednak wszystkich kwestii związanych z projektowaniem i realizacją postępowania badawczego, ponieważ nie określili m.in. technik ekscerpcji swoistych nazw, metod weryfikacji materiału językowego, zasad gromadzenia informacji o archaicznym wariantach polszczyzny, sposobów wykorzystania nowoczesnych narzędzi w procesie zbierania danych językowych i w lingwistycznej analizie.

W oparciu o dotychczasową praktykę badawczą, sugestie i zalecenia formułowane w różnych opracowaniach oraz własne przekonania na temat pożądanego procedur opracowałam model działania składający się z następujących etapów (PODROZDZIAŁ 2.3.):

- I. **DOBÓR ŹRÓDEŁ** nasyconych w odpowiednim stopniu leksyką swoistą.
- II. **IDENTYFIKACJA** profesjolektizmów, tzn. wyodrębnienie specyficznych jednostek leksykalnych używanych w interesującej mnie grupie zawodowej.
- III. **DEFINICJA**, tzn. rekonstrukcja znaczeń zebranych nazw w oparciu o analizy źródłowe.
- IV. **WERYFIKACJA** ustalonych znaczeń poprzez poszukiwanie dodatkowych informacji i kontekstów.
- V. **KONFRONTACJA** ustaleń z danymi funkcjonującymi w innych źródłach (np. słownikach, korpusach, opracowaniach, poradnikach, podręcznikach), również obcojęzycznych.
- VI. **PREZENTACJA** nazw swoistych w naturalnym kontekście wraz z komentarzem wyjaśniającym.

Taka strategia badawcza, w której etapy określone jako DEFINICJA, WERYFIKACJA i KONFRONTACJA są często realizowane równocześnie, umożliwia uniknięcie części błędów i nieścisłości, w tym: traktowania specyficznych nazw jako elementów wyizolowanych, przypisywania im nieadekwatnych zakresów pojęciowych lub włączania indywidualizmów do zasobu swoistej leksyki.

W przypadku poszukiwania słownictwa stosowanego w kręgach zawodowych można wykorzystać źródła zastane, w których: utrwalono, skatalogowano specyficzne nazwy (słowniki i encyklopedie), użyto ich w opisie zjawisk fachowych (publikacje branżowe, ustne wykłady, instruktaże itd.) bądź omówiono lub wprowadzono nowe sformułowania (prace teoretyczne, diagnostyczne). Dodatkowo – jeśli to możliwe – należy zastosować różne metody generowania źródeł zawierających informacje o branżowej nomenklaturze. W moich badaniach poddałam analizie następujące zasoby:

- 1) **wiek XVIII** – prasa: „Kurier Warszawski” (1761–1764), roczniki 1761–1762; „Gazety Wileńskie” (1764–1793), roczniki 1780–1781; „Gazeta Warszawska” (1794–1925), roczniki 1795–1796 [łącznie 417 numerów];
- 2) **wiek XIX** – prasa: „Czas” (1848–1939), rocznik 1890; „Kurier Warszawski” (1821–1939) i „Tygodnik Ilustrowany” (1859–1939), rocznik 1895; „Wielkopolanin” (1883–1939), rocznik 1885 [łącznie 1957 numerów]; 3 pamiętniki dziennikarzy i 1 wspomnienie; 3 księgi jubileuszowe wydane przez redakcje „Kuriera Warszawskiego” (1821–1939), „Kuriera Porannego” ([1877]–1906) i „Czasu” (1848–1939); tom z wystąpieniami ze Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Polskich (1894);
- 3) **wiek XX** – fachowe periodyki: „Prasa” (1930–1939) [66 numerów], „Prasa Polska” (1947–1990) [451 numerów], „Zeszyty Prasoznawcze” (od 1960 r.) [79 numerów z lat 1960–1980], „Refleks” (1966–1972) [wewnętrzny biuletyn Centralnej Agencji Fotograficznej; wybrane numery]; 37 publikacji

wspomnieniowych i pamiętników dziennikarzy; 12 branżowych podręczników, skryptów i poradników; 6 tomów okolicznościowych; jubileuszowe numery wybranych czasopism;

- 4) **współczesność** – fachowe periodyki: „Press” (od 1996 r.) [242 numery z lat 1996–2019] i „Bez Wierszówki” (od 2004 r.) [36 numerów z lat 2013–2019]; 10 tomów wspomnień dziennikarzy, 13 poradników i podręczników; 4 powieści oparte na doświadczeniach fotoreporterów i redaktorów; 9 filmów tematycznych dostępnych na platformie YouTube.com; 53 redakcyjne dokumenty promocyjno-handlowe; zasoby udostępnione na 9 fanpage’ach dziennikarskich na Facebooku; 21 wątków dyskusyjnych w serwisie GoldenLine.pl; 22,5 godziny rozmów nagranych samodzielnie w redakcji lubelskiego oddziału „Gazety Wyborczej”; 71 kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez przedstawicieli różnych redakcji [narzędzie opracowane samodzielnie].

W związku z niedostatkiem metod filologicznych umożliwiających precyzyjne identyfikowanie i wyodrębnianie specyficznych określeń wykorzystałam kilka technik. W analizowanych źródłach bardzo rzadkie są opisy metajęzykowe uwypuklające branżowość sformułowań (np. *x w naszym żargonie oznacza...*), dlatego najważniejszym kryterium była dla mnie formalna bądź semantyczna nowość nazw określana na podstawie kontekstu, a czasem wyłącznie własnej intuicji. Aby ograniczyć przypadkowość i odfiltrować jednostki użyte doraźnie bądź stanowiące składnik konkretnego idiolektu specjalistycznego, każdorazowo poszukiwałam dodatkowych poświadczeń źródłowych, wykorzystując głównie narzędzia i zasoby internetowe, tzn. Korpus Barokowy, Narodowy Korpus Języka Polskiego, Narodowy Fotokorpus Języka Polskiego i wyszukiwarke GoogleBooks. Mając zaś na względzie dokładność analizy, w tym uściślenie datacji, wdrożyłam uzupełniające procedury, tzn. wszystkie odnalezione nazwy, które nie pojawiły się w piśmiennictwie z danego okresu, próbowałam mimo wszystko odszukać w powstałych wówczas źródłach. Nietypową technikę zastosowałam podczas gromadzenia feminatywów – jeśli nie wystąpiły one naturalnie w analizowanych drukach, wówczas przeglądałam dostępne zasoby digitalne, wpisując jako hasło wyszukiwania prawdopodobną formę żeńskiego wariantu. Obie strategie okazały się skuteczne – pozwoliły np. potwierdzić funkcjonowanie w XIX w. zespołów typu *artykuł pożegnalny*, *korespondent chłopski*, *zapełnić kolumny*, a także zidentyfikować feminatyw *drzeworytnica* nieobecny w znanych mi leksykonach, w tym w *Słowniku nazw żeńskich* opracowanym pod redakcją Agnieszki Małochy Krupy (2015).

Zakres pojęciowy poszczególnych profesjolektyzmów ustalałam przede wszystkim na podstawie kontekstu, co w przypadku nomenklatury dawnej nie było zadaniem łatwym. W dużej mierze jest ona bowiem nieobecna w publikacjach naukowych i występuje jedynie w oryginalnej narracji dokumentującej stan nieaktualnej dziś wiedzy fachowej. Aby ustalić znaczenia, zweryfikować wstępne hipotezy, określić stopień pewności interpretacji, a tym samym zmniejszyć ryzyko nadinterpretacji i niedointerpretacji, zawsze sięgałam do materiałów pomocniczych (specjalistycznych słowników, opracowań z zakresu dziennikarstwa, drukarstwa, typografii, do wspomnień drukarzy, anglojęzycznych podręczników i poradników, materiałów dostępnych w internecie). W przypadku najnowszego słownictwa odwołałam się dodatkowo do tzw. kryterium eksperckiego, zwracając się z prośbą o uściślenia do kilku dziennikarzy. Mimo takich konsultacji, konfrontowania danych źródłowych z definicjami słownikowymi oraz branżowymi i naukowymi opisami niektóre nazwy pozostały „pojęciowo niejasne”. W sporadycznych przypadkach w ogóle nie udało się ustalić znaczenia, potwierdzić branżowego charakteru określeń albo ich funkcjonowania w środowisku prasowym, co skutkowało wyłączeniem takich jednostek z finalnego zbioru badanej leksyki.

Wiedza fachowa utrwalona w swoistej nomenklaturze jest uporządkowana i poszczególne nazwy tworzą rozbudowany system pojęciowy, dlatego ich charakterystyka powinna ujawniać konceptualną siatkę organizującą doświadczenie zawodowe kumulowane w trakcie rozwoju profesji. Wychodząc z tego założenia, uznałam, że uporządkowanie ok. 2600 zebranych określeń w oparciu o kryterium formalne (np. według części mowy) jest nieadekwatną metodą opisu. Posegregowałam więc zgromadzone nazwy w pola leksykalno-semantyczne, które oznaczyłam etykietami: PERIODYKI, BUDOWA PERIODYKU, MATERIAŁY TEKSTOWE I GRAFICZNE, LUDZIE, MIEJSCA, DZIAŁANIA, NIEPRAWIDŁOWOŚCI, INSTRUMENTARIUM, JEDNOSTKI MIAR, INNE. Takie rozwią-

zanie – w związku z uwzględnieniem perspektywy diachronicznej¹⁴ – pozwala na prześledzenie ewolucji słownictwa z konkretnego zakresu tematycznego. Mając z kolei na uwadze prowadzenie analiz w sposób umożliwiający weryfikację danych i wniosków, przy każdej omawianej nazwie umieściłam odwołanie do źródła, w którym została odnaleziona, a okazjonalnie przywoływałam dłuższe fragmenty wyekscerpowane z badanego piśmiennictwa. Uwzględnienie w książce wszystkich zapisów potwierdzających funkcjonowanie opisywanych jednostek leksykalnych jest jednak niemożliwe, dlatego cała dokumentacja zostanie w przyszłości udostępniona online w postaci słownika, bazy danych lub wordnetu. Jest to istotne choćby dlatego, że wiele ilustracji tekstowych pochodzi z niewykorzystywanego dotąd piśmiennictwa i zawiera często nieobecne w opracowaniach informacje na temat specyfiki dziennikarstwa oraz procesu tworzenia prasy.

2.1.3. REZULTATY I WNIOSKI

Kwerenda zróżnicowanych materiałów umożliwiła zgromadzenie ok. 2600 branżowych nazw, spośród których wiele nie pojawiło się dotąd w rozprawach naukowych, a część jedynie przywoływano, nie próbując ustalić ich rozwoju semantycznego, czasu pojawienia się w polszczyźnie, relacji wobec innych swoistych jednostek leksykalnych. Szczegółowo scharakteryzowałam zebrane słownictwo fachowe i dzięki analizie opracowań i źródeł dotyczących dziejów polskiej prasy, rozwoju dziennikarstwa, specyfiki zawodu, procesu tworzenia periodyków oraz realiów redakcyjnych ustaliłam genezę profesjolektu polskich dziennikarzy prasowych i wydzieliłam 4 etapy jego ewolucji (ROZDZIAŁ IV). Chciałabym zaznaczyć, że moja propozycja jest pierwszą próbą periodyzacji kształtowania się tego języka zawodowego. Nieadekwatne są bowiem – co oczywiste – wskazywane przez badaczy fazy rozwoju mediów w Polsce oraz stadia krystalizowania się zawodowego dziennikarstwa, ponieważ są one wyodrębniane w oparciu o kryteria pozajęzykowe.

1) Faza protoprofesjolektalna (XVII–XVIII w.) (ROZDZIAŁ V). W XVII w. proces tworzenia periodyków nie różnił się od tradycyjnej działalności drukarskiej, ponieważ wydawcy samodzielnie powielali materiały z prasy zagranicznej, nie gromadzili dodatkowych informacji, a czasopisma pod względem wizualnym, typograficznym przypominały książki. Można więc przypuszczać, że słownictwo drukarskie było wówczas wystarczające i raczej nie istniała potrzeba tworzenia nowych nazw. Stopniowo zaczęto jednak postrzegać prasę jako odrębny rodzaj publikacji i przestawano traktować jej wydawanie w kategoriach zajęcia dorywczego, niewiele różniącego się od produkcji księgarskiej. W XVIII w. powstawały niewielkie zespoły systematycznie opracowujące druki prasowe, wykorzystywano własne źródła informacji i krystalizowała się nowa sztuka redagowania. W takich okolicznościach kształtowały się zręby fachowej leksyki związanej z działalnością dziennikarską, o czym przekonuje występowanie w ówczesnym piśmiennictwie nazw oznaczających periodyki (*dziennik*, *żurnal* [‘ogólnie:’] *periodyk*; *gazeta nadzwyczajna* ‘numer specjalny’, *pismo tygodniowe*)¹⁵, rodzaje publikowanych materiałów (*artykuł*, *dodatek ekstraordynaryjny*, *doniesienie* ‘ogłoszenie’, *relacja*), konkretne działania (*położyć artykuł* ‘zamieścić tekst w numerze’, *rozrzucić pismo* ‘kolportować’) oraz osoby związane z tworzeniem prasy (*korespondent*, *redaktor*) i jej odbiorem (*prenumerator*). Zespół tematycznie sprofilowanego słownictwa nie był obfity, skoro w analizowanych źródłach udało się odnaleźć jedynie ok. 50 określeń o różnym stopniu utrwalenia i zróżnicowanym zasięgu użycia¹⁶. Biorąc jednak pod uwagę, że część z nich funkcjonowało w podobnych znaczeniach w kolejnych stuleciach, a niektóre używane

¹⁴ Odnalezione nazwy zostały omówione w odrębnych rozdziałach odpowiadających poszczególnym fazom rozwoju profesjolektu. Posegregowanie sformułowań branżowych w ten sposób nie stanowi jednak ścisłego rozgraniczenia i w części przypadków nie odpowiada zapewne faktycznej chronologii. Bazowanie na materiałach pisanych jest obarczone ryzykiem błędu, ponieważ określenia zidentyfikowane np. w piśmiennictwie z początku XX w. mogły funkcjonować w żywej mowie we wcześniejszym stuleciu.

¹⁵ W nawiasach przywołuję przykładowe nazwy i definiuję tylko niektóre z nich. Wszystkie objaśnienia i odwołania bibliograficzne znajdują się w monografii.

¹⁶ Charakter branżowy mają moim zdaniem zarówno nazwy zrozumiałe wyłącznie w kręgach dziennikarskich, jak i określenia genetycznie zawodowe (wytworzone w tym środowisku bądź zaadaptowane do celów zawodowych), które w wyniku częstego użycia w komunikacji pozagrupowej trafiły do języka ogólnego.

są do dziś, można postrzegać ten skromny repertuar w kategoriach protoprofesojelektu¹⁷, z którego wykształcił się w XIX w. język zawodowy polskich dziennikarzy prasowych.

2) Faza ukonstytuowania się profesjojelektu (XIX w. – początek XX w.) (ROZDZIAŁ VI). Niesprzyjające warunki polityczne, prawne, społeczne związane z funkcjonowaniem ziem polskich w ramach trzech różnych systemów państwowych nie zahamowały ewolucji omawianego języka zawodowego. Fundamentalne znaczenie miały w tym okresie wynalazki i ulepszenia (w tym łączność telegraficzna i telefoniczna, nowoczesne maszyny poligraficzne i techniki reprodukcji), które determinowały intensywny rozwój prasy, w tym jej modernizację, specjalizację i komercjalizację. Unowocześnienie metod zdobywania informacji, projektowanie wizualnie atrakcyjnych periodyków, skomplikowanie ich struktury wewnętrznej, pojawienie się nowych form wypowiedzi, pośpiech wydawniczy wynikający z wysokiej konkurencji, publikowanie nawet dwóch numerów dziennie skutkowało profesjonalizacją dziennikarstwa. W obliczu tak głębokich przeobrażeń prężnie działające, nawet kilkudziesięcioosobowe zespoły redakcyjne potrzebowały precyzyjnego i ekonomicznego narzędzia komunikacji. Słownictwo drukarskie nie pozwalało bowiem na sprawne porozumiewanie się we wszystkich sprawach związanych z opracowywaniem periodyków, aczkolwiek stanowiło istotną część leksyki branżowej używanej w omawianym środowisku (kwestie składu, opracowania czy druku materiałów prasowych pozostały wszak integralnymi składnikami procesu wydawniczego). W ówczesnym piśmiennictwie odnalazłam ok. 570 swoistych nazw odnoszących się do zjawisk prasowych i redakcyjnych, tzn. do: rodzajów druków (*codziennik, tygodnik; numer poranny; extrablatt* ‘dodatek do gazety’, *premium* ‘dodatek lub upominek’), elementów budowy periodyku (*kolumna; dział nekrologowy, rubryka nieruchoma* ‘obecna w każdym numerze’), materiałów tekstowych i graficznych (*artykuł programowy, entrefilet, insert* ‘ogłoszenie’, *interview, korespondencja, sprawozdanie sądowe; klisza, winieta*), osób (*komitet redakcyjny, redaktor en chef; reporter i penny-a-liner; wzmiankarz, publicystka, interviewer; korektor ogłoszeniowy; kolporterka; insert* ‘ogłoszeniodawca’), miejsc (*redakcja, administracja*), działań (*interviewować, wyprawić reportera; zasilić szpalty, zaczerpnąć kolumny; obrabiać rubrykę, rozebrać wiersz; korekta, rewizja; kolportaż*), nieprawidłowości (*błąd dziennikarski, kaczką {dziennikarska || gazetarska}, błąkart*), akcesoriów i urządzeń (*Schnellpresse || sznelprasa, prasa korektowa; autotypia, heliograwiura; czcionka, interlinia, justunek; papier bez końca*), jednostek miar (*półkolumna, łam, szpalta; nonpareil, petit || petyt*) i innych zjawisk (*prenumerata z odnośnikiem || z roznośnikiem; sesja redakcyjna; wystawa redakcyjna*). Precyzja nominacji, obfitość fachowej leksyki i operowanie w kolejnym stuleciu ok. 85% tego repertuaru (ok. 490 nazw) potwierdzają moim zdaniem tezę o ukonstytuowaniu się w obrębie XIX-wiecznej polszczyzny profesjojelektu dziennikarzy, którzy byli wówczas świadomi swej społeczno-zawodowej odrębności i dostrzegali funkcjonowanie w ich środowisku specyficznego sposobu komunikacji (w księdze jubileuszowej „Kuriera Warszawskiego” [1896] pisali bowiem: *w żargonie redakcyjnym x-em nazywa się...*). Co istotne, wiele stosowanych wówczas określeń przetrwało do dziś, o czym zazwyczaj nie informuje się w rozprawach naukowych. To w tym okresie operowano wszak w polskich ośrodkach nazwami typu: *artykuł wstępny, faits divers, sprostowanie, sylwetka, szpunt* (‘materiał wypełniający puste miejsce na stronie’), *wzmianka, zapowiedź; numer okazowy; czoło {gazety}; oficjoza i urzędówka* (‘gazeta urzędowa’); *korespondent zagraniczny, redaktor naczelny, sekretarz redakcji; kropnąć artykuł, objąć redakcję*.

3) Faza niestabilnego rozwoju (początek XX w. – lata 80. XX w.) (ROZDZIAŁ VI). Na początku XX w. w przyredakcyjnych drukarniach pojawiły się nowoczesne urządzenia mechanizujące i usprawniające proces składu (tj. linotyp i monotyp), zaczynało się też rozwijać dziennikarstwo fotograficzne, ale intensywną ewolucję hamowały wydarzenia militarne, po których pojawiała się konieczność unifikowania systemów prasowo-wydawniczych (po 1918 r.) oraz odbudowywania struktur redakcyjnych (po 1945 r.). Z tego względu język

¹⁷ Nazwę *protoprofesojelekt* zaproponowałam w artykule: B. Jarosz, *Powstawanie socjojelektu jako mikrofilogeneza – preliminaria badawcze*, w: *Spolecznosc w jezyku – jezyk w spolecznosci*, red. K. Lisczyk, M. Maciolek, Katowice, s. 7–22.

zawodowy dziennikarzy kształtował się do lat 80. XX w. ze zmienną dynamiką, aczkolwiek wciąż pojawiały się kolejne udoskonalenia techniczne (w tym system teleprzekazu, nowoczesne techniki składu i reprodukcji) oraz innowacje prasowe (np. wydania mutowane, wielobarwne czasopisma, gatunki fotograficzne), które warunkowały tworzenie słownictwa branżowego. O intensywnym przyroście leksyki świadczy fakt, że spośród ok. 1540 swoistych nazw wyekscerpowanych z ówczesnych źródeł ponad 1000 nie pojawiło się w XIX-wiecznym piśmiennictwie. Zmiany ilościowe można zaobserwować w obrębie każdego wydzielonego pola leksykalno-semantycznego: PERIODYKI (*półdziennik, dekadówka, komiksowiec; mutacja prowincjonalna; numer sygnałowy, numer zerowy; egzemplarz dowodowy*), BUDOWA PERIODYKU (*nagłówek dwupiętrowy, wielotytuł; kolumna niekliszowa, rozkładówka fotoreportażowa; podwał, ucho; układ firankowy*), MATERIAŁY TEKSTOWE I GRAFICZNE (*cover story, edytorial, fotofilm, kryminalek, michalek, reportaż portretowy, wywiad, zajawka*), LUDZIE (*depeszowiec, fotoserwisant, kolumnista, majdaniarz, makieciarz, reportażysta, sitz-redaktor*), MIEJSCA (*akwarium, korektornia, redakcja macierzysta, składalnia*), DZIAŁANIA (*depeszować, dyktować na linotyp, kleić makietę, korekta złamana, superrewizja, zwiad reporterski*), NIEPRAWIDŁOWOŚCI (*wiersz wiszący, korytarz; mora, murzenie*), INSTRUMENTARIUM (*dalpis, linotron, makietka ślepa, monolina, odbitka szczotkowa, siatkokreska, taster*), JEDNOSTKI MIAR (*format reński, konkordans, półkwadrat, półfiet nonparelowy*), INNE (*prenumerata teczkowa; zwrot techniczny; letuczka, operatywka; wierszówka ponadnormowa*). W tym okresie w polskich ośrodkach prasowych operowano profesjolektami, które są często kojarzone ze współczesnym dziennikarstwem, np. *briefing, feature, flash, freelancer, lid, news, on the record* i *off the record, reportaż uczestniczący, reportaż wcieleniowy, researcher, scoop, tabloid*. Pewien wpływ na język zawodowy miało wydawanie prasy konspiracyjnej, ponieważ uzupełniano fachowe słownictwo nazwami umożliwiającymi niejawną wymianę informacji na temat nielegalnej działalności prasowej (np. *dromader, kolportaż śmietnikowy, rzucanka*). Ten mikrorepertuar leksykalny stanowił efemeryczny składnik branżowej nomenklatury. Niezwykle istotne znaczenie miało natomiast pojawienie się konkurencyjnych mediów, gdyż zaistniała potrzeba dotworzenia precyzyjnych określeń odnoszących się do zjawisk typowych dla pracy w radiu i telewizji. W rezultacie względnie jednolity język zawodowy stopniowo ulegał dyferencjacji na trzy subprofesjolekty – prasowy, radiowy i telewizyjny, a – jak wynika z analizy źródeł – część swoistej nomenklatury stosowanej w redakcjach prasowych w wieku XIX i na początku XX stulecia zyskała status ogólnodziennikarski. Pewna część realiów zawodowych (np. metody gromadzenia informacji, niektóre specjalności, model organizacji redakcji) pozostawała niezmienna, dlatego wystarczyło zaadaptować istniejący subkod do nowych potrzeb komunikacyjnych. Ten etap ewolucji profesjolektu kończy się wraz z rewolucją cyfrową, która w sposób radykalny zmieniła specyfikę pracy dziennikarzy.

4) Faza intensywnej ewolucji (lata 80. XX w. do chwili obecnej) (ROZDZIAŁ VII). Rozwój techniczny, a zwłaszcza komputeryzacja i internetyzacja, zrewolucjonizował pracę dziennikarsko-wydawniczą, warunkując modernizację sposobów gromadzenia, przetwarzania, wymiany informacji, opracowywania materiałów tekstowych i graficznych oraz ich kompilowania w spójny projekt typograficzny. Przeobrażenia technologiczne, w tym uzyskanie łączności satelitarnej i unowocześnienie technik drukarskich, miały też m.in. wpływ na pojawienie się e-prasy, mobilnych i internetowych mutacji periodyków, usprawnienie procesu produkcji egzemplarzy, a także – co oczywiste – na język zawodowy dziennikarzy prasowych. Z jednej strony wyparte zostały nazwy odnoszące się do dawnych realiów, w tym przestarzałych maszyn czy specjalności zawodowych, z drugiej zaś pojawiały się jednostki leksykalne desygnujące rozmaite innowacje i nieznanne dotąd zjawiska zawodowe. Potwierdza to analiza najnowszych źródeł, w których nie odnalazłam ponad 730 profesjolektów poświadczonych w XX-wiecznym piśmiennictwie, a ok. 950 branżowych nazw wystąpiło po raz pierwszy. I choć w tym zasobie znajdują się również ekspresywizmy i specyficzne sformułowania, które mogły być używane we wcześniejszych okresach, rozwój słownictwa branżowego ponownie jest widoczny w przypadku wszystkich pól leksykalno-semantycznych: PERIODYKI (*dwudnik, luksus, netzin, people, part-work, subedycja, tv-guide, yellow; onsert, suplement, esperal*), BUDOWA PERIODYKU (*banner, french cover, kolumna otwierająca, nadwał, rozbiegówka, rozkładówka listingowa*), MATERIAŁY TEKSTOWE I GRAFICZNE

(*advertorial, filigran, human story, krymek, listykuł, oblig, sidebar, testimonial; fotonowela, murator, przeżyciówka*), LUDZIE (*editor-at-large, fikser, fosiarz, fotoed, infograficzka, layouter, trafik, redaktor print*), MIEJSCA (*dział online, kostnica, newsroom, pool, ryjowisko, rysownia*), DZIAŁANIA (*insertować, leadować, snapować, thrillować {tekst}, wodować {artykuł || tekst}, zajawić*), NIEPRAWIDŁOWOŚCI (*fake news, sufitywka, wisielec*), INSTRUMENTARIUM (*kromalin, prewka, proof kontraktowy*), JEDNOSTKI MIAR (*broadsheet, format netto, konar, moduł, travel size*), INNE (*deadline na kolumnę, embargo, konfpres, prenumerata cyfrowa, press trip*). Wypada też wspomnieć, że w tej fazie ewolucji profesjolektu mógł się wykształcić nowy subwariant używany przez dziennikarzy internetowych, przy czym – jak wspominałam – falsyfikacja tej hipotezy wymaga odrębnych badań.

Propozycja periodyzacyjna została opracowana przy założeniu, że rozwój języka zawodowego jest uwarunkowany przede wszystkim przekształceniami sposobów gromadzenia informacji, opracowywania materiałów prasowych, ich drukowania i dostarczania czytelnikom, co było zależne od przeobrażeń samych periodyków (modyfikacji układów graficznych, specjalizacji gatunkowej tekstów itd.), powstawania nowych technik graficznych (np. litografii, heliograviury) i wydawniczych (m.in. fotoskładu, druku cyfrowego), używanych maszyn (maszyny rotacyjnej, monotypu itp.) czy rozwiązań usprawniających przekazywanie informacji (łączność telegraficzna, satelitarna itd.). To właśnie te zjawiska prowadziły do modelowania narzędzia komunikacji branżowej, ponieważ stwarzały konieczność nazywania nowych przedmiotów, właściwości, procesów, czynności czy osób zajmujących się konkretnymi zadaniami. Należy też podkreślić, że zbiór ok. 2600 swoistych jednostek leksykalnych nie jest kompletny. Wiele fachowych sformułowań, zwłaszcza o charakterze ekspresywnym i o wąskim zasięgu komunikacyjnym, nie trafia zazwyczaj do materiałów pisanych i w przypadku leksyki XIX i XX w. ta grupa nazw w dużej mierze pozostanie dla nas nieuchwytna. Część odnalezionych profesjolektyzmów mogło natomiast funkcjonować w żywej mowie wcześniej, niż wskazywałaby na to datacja określona na podstawie analizy źródeł.

W związku z ewolucją pojęć, terminologizacją, determinologizacją, ekspresywizacją, specjalizacją, recesywnością itd. niemożliwe jest oszacowanie liczebności dwóch warstw branżowego słownictwa – terminologii naukowo-technicznej i leksyki profesjonalnej (ROZDZIAŁ VIII). Analizy pozwoliły jednak dowieść, że w języku zawodowym dziennikarzy prasowych: (1) funkcjonują terminy [w tym terminy jednoczłonowe i skupienia terminologiczne proste oraz złożone] oraz nazwy o niestabilizowanym znaczeniu i ekspresywizmy, (2), nazwy są ze sobą powiązane różnymi relacjami semantycznymi (w tym ekwiwalencja, bliskoźnaczość, antonimia, hiperonimia, hiponimia, meronimia, holonimia), (3) część nazw ma charakter interżargonowy i funkcjonuje w tożsamym lub podobnym znaczeniu m.in. w profesjolekcie drukarzy, fotografów, na gruncie medjoznawstwa, literaturoznawstwa, marketingu, (4) występują zapożyczenia z języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, rosyjskiego, a także jednostki o rodowodzie grecko-lacińskim i internacjonalizmy, (5) nowe jednostki leksykalne powstawały wskutek typowych procesów nazwotwórczych – derywacji (formalnej, semantycznej i frazeologicznej) oraz kompozycji, a część działań słowotwórczych wpisywała się w zakres kompresji.

Monografia ma charakter lingwistyczny, ale ponieważ adekwatny opis języka zawodowego jest niemożliwy bez omówienia samej profesji i realiów, w których się kształtował, konieczne było wyjaśnianie różnych zagadnień genologicznych, technicznych, socjologicznych, prawnych i historycznych. Wprowadzenie tych wątków było niezbędne w procesie rekonstruowania znaczeń poszczególnych nazw oraz określania semantycznych i ontologicznych relacji między nimi, gdyż – jak wspominałam – wiele branżowych określeń nie funkcjonowało dotąd w opracowaniach. Przywoływanie informacji na temat przeobrażeń zawodu oraz specyfiki działalności dziennikarskiej zakodowanej w specjalistycznej leksyce uzasadniał dodatkowo fakt, że o ile o polskiej prasie napisano już wiele, o tyle samego procesu jej tworzenia zwłaszcza w wieku XIX i w I połowie XX w. (tzn. metod zbierania i opracowywania materiałów, organizacji zadań wydawniczych, projektowania periodyków, używanych narzędzi) do niedawna właściwie w ogóle nie opisano.

2.1.4. WKŁAD W ROZWÓJ DYSCYPLINY

Wśród istotnych osiągnięć związanych ze zrealizowanymi badaniami chciałabym wymienić:

- Szczegółowe zbadanie języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych, który nie był dotychczas przedmiotem kompleksowych analiz, w tym przede wszystkim: (1) ustalenie jego genezy i wyodrębnienie 4 etapów ewolucji; (2) wyekscerpowanie z heterogenicznego zasobu źródeł (powstałych na przestrzeni trzech wieków) ok. 2600 branżowych nazw używanych w różnych okresach od XVIII w. i ustalenie znaczeń poszczególnych jednostek leksykalnych, spośród których duża część nie pojawiła się dotąd ani w lingwistycznych opracowaniach, ani w słownikach (w tematycznych leksykonach funkcjonuje na ogół kilkadziesiąt profesjolektyzmów reprezentujących przede wszystkim terminologiczną warstwę języka zawodowego; w rozprawach naukowych przywoływane są pojedyncze, głównie używane współcześnie określenia); (3) zaprezentowanie rozwoju semantycznego nazw, począwszy od XVIII w.; (4) charakterystyka semantycznych i formalnych zależności wewnątrzodmianowych, międzyodmianowych i międzyjęzykowych, w które uwikłane są zebrane nazwy branżowe.
- Opracowanie nowoczesnej metodyki badania języków zawodowych, która obejmuje typowe działania i etapy analizy lingwistycznej oraz (1) propozycję łączenia różnych metod zbierania danych językowych (z uwzględnieniem wartościowych zasobów internetowych) oraz wykorzystania w analizach elektronicznych korpusów i narzędzi, (2) autorski zestaw procedur ekscerpcyjnych i weryfikacyjnych przydatnych w identyfikacji nazw branżowych i ustalaniu ich znaczeń. Zaproponowany model postępowania badawczego może być wykorzystywany do eksplorowania profesjolektów współczesnych oraz archaicznych (które są obecnie bardzo rzadko analizowane, dlatego nie reflektuje się nad zasadami ich badania oraz gromadzenia i weryfikacji danych językowych), a także innych typów socjolektów. Istotne jest też opracowanie katalogu pól leksykalno-semantycznych, w ramach których zostały uporządkowane zebrane profesjolektyzmy używane przez dziennikarzy; zestaw ten może być bowiem przydatny w badaniach innych języków zawodowych jako bazowa matryca (LUDZIE, DZIAŁANIA, MIEJSCA, INSTRUMENTARIUM, NIEPRAWIDŁOWOŚCI¹⁸).
- Rewizja, synteza i krytyczne omówienie: (1) koncepcji socjolektu jako odmiany języka funkcjonującej w grupach społecznych, (2) ustaleń na temat języka zawodowego jako jednego z typów socjolektów, (3) terminów używanych do nazwania specyficznych subkodów używanych w grupie osób wykonujących ten sam zawód lub specjalizujących się w jakiejś formie działalności (np. lekarze, prawnicy, artyści, alpinści, piłkarze), (4) typologii odmian polszczyzny, w ramach których wydzielane tego typu warianty.
- Weryfikacja, uściślenie oraz skorygowanie hipotez i informacji na temat nazw branżowych używanych przez polskich dziennikarzy, które zostały przywołane w opracowaniach lingwistycznych i medioznawczych oraz w słownikach. Obejmuje to m.in. wykazanie błędnej datacji pojawienia się niektórych określeń na gruncie polszczyzny (np. *edytorial*, *feature*), zidentyfikowanie nieadekwatnych zapisów leksykograficznych (np. wzmianek o nacechowaniu nazw lub ich przestarzałym charakterze), udowodnienie braku źródłowych argumentów potwierdzających tezy badaczy o funkcjonowaniu swoistych nazw w konkretnych okresach (np. wyrazu *reportaż* w XIX w.), ujawnienie nierzetelnego konstruowania haseł w słownikach, które może się przyczyniać do powielania błędnych informacji (dotyczy to zwłaszcza *Słownika gwary warszawskiej XIX wieku* Bronisława Wieczorkiewicza [Warszawa 1966]).
- Pozyskanie z piśmiennictwa powstałego na przestrzeni trzech wieków kilku tysięcy wyimków źródłowych dokumentujących funkcjonowanie poszczególnych nazw branżowych. Zasób ten stanie się w przyszłości podstawą e-słownika języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych, ogólnodostępnej elektronicznej bazy danych lub wordnetu dziedzinowego. Z tymi planami wiąże się projekt badawczy „Internetowy słownik języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych – możliwości i ogranicze-

¹⁸ Niektóre wydzielone przeze mnie pola są swoiste dla języka zawodowego dziennikarzy (PERIODYKI, BUDOWA PERIODYKU) i dla profesjolektów tworzonych przez grupy zajmujące się – ogólnie rzecz ujmując – pracą twórczą (MATERIAŁY TEKSTOWE I GRAFICZNE), inne zaś – w zależności od realiów zawodowych, do których odnosi się dana odmiana języka – mogą pozostać zbiorami pustymi (JEDNOSTKI MIAR).

nia”, który zrealizowałam w ramach programu Miniatura 6 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (nr DEC-2022/06/X/HS2/00242) (opis prac projektowych i osiągniętych rezultatów, mających również znaczenie w kontekście rozwoju dyscypliny, znajduje się w punkcie III Autoreferatu).

- Odtworzenie na podstawie analizy źródeł rzadko opisywanego przez badaczy mediów i języka procesu tworzenia periodyków oraz organizacji i specyfiki pracy redakcyjnej, zwłaszcza w XIX w., a tym samym wprowadzenie do literatury naukowej wielu cennych informacji, które funkcjonowały dotychczas albo w bardzo wąskim obiegu, albo jedynie w niewykorzystywanym w badaniach dawnym piśmiennictwie (np. w prasie branżowej, wspomnieniach, poradnikach i podręcznikach).

Zebrane dane źródłowe, zweryfikowane informacje, zrewidowane koncepcje, uściślone kwestie teoretyczno-metodologiczne i autorska propozycja metodyki badania języków zawodowych mogą zostać wykorzystane w różnym zakresie zarówno na gruncie językoznawstwa, jak i medioznawstwa, historii oraz dyscyplin pokrewnych. Przeprowadzone analizy oraz płynące z nich wnioski stanowią punkt wyjścia do opisu wymienionych powyżej subprofesjolektów (tzn. języka zawodowego dziennikarzy radiowych, telewizyjnych i – o ile taki istnieje – internetowych), które nie stały się dotąd przedmiotem szczegółowych badań. Dane i ustalenia zawarte w monografii umożliwiają także prowadzenie analiz komparatywnych, synchronicznych i diachronicznych, mogą być przydatne w pracach leksykograficznych, teoretycznych rozważaniach na temat dynamiki i warunków rozwoju nomenklatury branżowej, ale też ewolucji dziennikarstwa, prasy, gatunków medialnych na przestrzeni kilku stuleci. Rezultaty analiz mogą być także aplikowane w różnorodny sposób w praktyce zawodowej i edukacyjnej – zorganizowanej (w ramach studiów kierunkowych, kursów zawodowych), pozaformalnej oraz w ramach samokształcenia.

Wypada wspomnieć, że zaproponowane przeze mnie ujęcie teoretyczno-metodologiczne i osiągnięte rezultaty zostały już zauważone i uznane za wartościowe, o czym świadczy uzyskanie środków na wydanie omawianej monografii w ramach programu „Doskonała nauka III”, moduł „Wsparcie monografii naukowych”, finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki (nr umowy DNM/SP/548855/2022; wysokość dofinansowania: 21 240 zł).

2.2. POZOSTAŁE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE

Mój dorobek naukowy obejmuje łącznie 62 publikacje¹⁹, w tym – po uzyskaniu stopnia doktora – 3 monografie (jedna oparta na rozprawie doktorskiej, druga edytorska i trzecia wymieniona jako główne osiągnięcie naukowe) i 5 współredagowanych monografii wieloautorskich. Napisałam ponadto łącznie 27 rozpraw (22 po doktoracie), które ukazały się w monografiach wieloautorskich wydanych m.in. w Krakowie, Poznaniu, Białymstoku, Katowicach Szczecinie i Lublinie. Jestem też autorką lub współautorką 20 artykułów (16 po doktoracie) oraz 6 artykułów recenzyjnych i recenzji (wszystkie po doktoracie) opublikowanych w czasopiśmie, w tym w węgierskim piśmie „Slavica” oraz w czeskim „Slovo a Slovesnost”²⁰. Wśród polskich periodyków, w których ukazywały się moje prace, znajdują się m.in. „Poradnik Językowy”, „Język Polski”, „Socjolingwistyka”, „Roczniki Humanistyczne”, „Prace Językoznawcze”, „Białostockie Archiwum Językowe”, „Polonica”, „Etnolingwistyka”, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, „Zeszyty Prasoznawcze”.

Od początku mojej pracy naukowej jednym z wiodących obszarów zainteresowań jest problematyka socjolektów. Po uzyskaniu stopnia doktora zajmowałam się różnymi zagadnieniami z tego zakresu, pisząc rozprawy o charakterze teoretyczno-metodologicznym oraz analitycznym. Podejmowałam próby uporządkowania metajęzyka (II, 4.2., 16), zdefiniowania socjolektu jako językowej subkonwencji (II, 2.2., 19), określenia jego związków z postawą konformizmu (II, 2.2., 24) i wyjaśnienia procesu powstawania takich subkodów

¹⁹ Statystyki znajdują się w IV części Wykazu osiągnięć (punkt 1). W niniejszym omówieniu nie przywołuję adresów bibliograficznych, tylko umieszczam w nawiasach sekwencje cyfr odsyłające do konkretnych zapisów w części II Wykazu osiągnięć.

²⁰ Oświadczenia o wkładzie twórczym współautorów i współredaktorów znajdują się w załączniku VI.1.

zblizonego w pewnych zakresach do rozwoju pierwszego języka ludzkości (II, 2.2., 25). Staralam się też zwrócić uwagę na zasadność uwzględnienia w badaniach socjolektów nowych źródeł danych językowych (II, 2.2., 23) oraz konieczność wyczerpującego i ostrożnego wyjaśniania znaczeń swoistych jednostek leksykalnych (II, 2.2., 17). Poddawałam krytycznej analizie typologie socjolektów (II, 2.2., 20), badania empiryczne zrealizowane przez innych autorów (II, 4.2., 17, 19, 21–22) i sposoby budowania w I połowie XX w. słowników zawierających leksykę socjolektalną (II, 2.2., 26). Analizowałam również specyfikę komunikacji profesjonalnej (II, 2.2., 9), sposób postrzegania zjawisk przez wspólnoty posługujące się takimi subkodami (II, 2.2., 12) oraz zasięg socjolektalnego słownictwa, w tym przenikanie do języka ogólnego (II, 4.2., 8). Kilka artykułów – powstałych częściowo przed doktoratem – dotyczy konkretnych wariantów polszczyzny funkcjonujących w konkretnych grupach społecznych, w tym profesjolektu dziennikarzy (II, 2.1., 2 i 3; II, 4.1., 1; II, 4.2., 18 i 20), policjantów (II, 4.1., 4) i drukarzy (II, 4.2., 19) oraz slangu hiphopowców (II, 2.1., 5).

Dwie kolejne sfery zainteresowań wyraźnie obecne w moim dorobku koncentrują się wokół edytorstwa naukowego oraz współczesnych mediów. W pierwszym wymienionym obszarze badawczym mieści się opracowana przeze mnie edycja krytyczna szkicu Józefa Ignacego Kraszewskiego *Poezja szlachecka. Legendy herbowne* (1854) (II, 1, 2). Prześledziłam dzieje dzieła, porównałam istniejące wydania, ustaliłam ostateczny tekst, zmodernizowałam pisownię i wprowadziłam liczne komentarze merytoryczne, głównie o charakterze lingwistycznym i historycznym. W związku z tymi pracami powstały dwa artykuły: jeden zawiera zbiór postulatów dotyczących zakresu i granic działań modernizacyjnych w przypadku opracowywania pism J.I. Kraszewskiego (II, 4.2., 12), w drugim zaś opisałam – na przykładzie wspomnianego szkicu – proces tworzenia oraz przekształcania tekstu przez autora, cenzora i edytora (II, 2.2., 18). Wspomniana monografia edytorska jest istotnym punktem w moim rozwoju naukowym, ponieważ dzięki niej recenzentka – Prof. dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska (KUL) – zaprosiła mnie w 2017 r. do współpracy przy realizacji projektu badawczego „Edycja Krytyczna Pism Wszystkich Bolesława Prusa” finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr 11 H 11 024680). Jako wykonawca miałam za zadanie przygotować opracowanie redakcyjne tomu *Listy do Bolesława Prusa* (B. Prus, *Pisma wszystkie. Korespondencja*, t. 2, oprac. J. Nowak, Warszawa–Lublin 2017, ss. 380), wprowadzając typowe korekty stylistyczne, weryfikując merytoryczną poprawność przygotowania edycji (w tym zachowania osobliwości XIX-wiecznej polszczyzny) i kontrolując respektowanie praw wcześniejszych edytorów korespondencji Prusa (więcej na ten temat piszę w części III Autoreferatu). W grudniu 2017 r. podczas zebrania Komisji Edytorskiej Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza wygłosiłam w Instytucie Badań Literackich PAN (również na zaproszenie Profesor B. Obsulewicz-Niewińskiej) wykład na temat mojej pracy nad szkicem J.I. Kraszewskiego.

W zakresie mediolingwistyki mieszczą się z kolei moje prace dotyczące przede wszystkim telewizyjnej relacji sportowej. Interesowała mnie jej genologiczna swoistość (II, 4.2., 20), w tym multimodalność (II, 2.2., 22) oraz rozrywkowo-specjalistyczny charakter (II, 2.2., 14), i zajmowały mnie sposoby wartościowania w komentarzu sportowym (II, 2.2., 6), poprawność językowa tych wypowiedzi (II, 2.2., 11) oraz status obecnej w niej leksyki fachowej (II, 4.2., 10). W omawianym obszarze badawczym sytuują się też artykuły dotyczące forum dyskusyjnego będącego nowoczesną platformą komunikacyjną (II, 4.2., 5) oraz emulacji płci w artykułach prasowych o modzie (II, 2.2., 7). Wokół problematyki mediolingwistycznej koncentrują się również dwie współredagowane przeze mnie monografie wieloautorskie: *O płci, ciele i seksualności w języku i mediach* (II, 3.2., 3) oraz *(Nowe) media. Implikacje kulturowe, językowe i edukacyjne* (II, 3.2., 4).

Swoistym połączeniem trzech wymienionych obszarów tematycznych – socjolekty, edytorstwo i media – jest monografia dotycząca języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych, którą wskazałam w poprzedniej części Autoreferatu jako główne osiągnięcie naukowe. Teoretyczne, metodologiczne i analityczne rozprawy dotyczące różnych zagadnień z zakresu socjolingwistyki stanowiły przygotowanie do zaprojektowania i realizacji postępowania badawczego, które stało się podstawą wspomnianej monografii habilitacyjnej. W procesie dojrzewania koncepcji ważną rolę odegrały też moje zainteresowania lingwistyką kulturową,

których efektem była rozprawa doktorska poświęcona językowemu obrazowi ŚLUBU wydana drukiem w roku 2014 (II, 1, 1).

W moim dorobku naukowym wyróżnia się jeszcze jeden obszar badawczy obejmujący wybrane zagadnienia z zakresu dydaktyki szkolnej i uniwersyteckiej. Już przed doktoratem opublikowałam artykuł na temat obecności etykiety językowej w dawnych i współczesnych programach szkolnych (II., 2.1., 4). Po uzyskaniu stopnia doktora zajmowałam się specyfiką e-learningu (II, 2.2., 21) i jego związkami z blended learningiem (II, 2.2., 16), a także genologiczną specyfiką wykładu (II, 2.2., 10; II, 4.2., 7), zasadnością wykorzystania literatury hipertekstowej w edukacji polonistycznej (II, 4.2., 15) i obecnością literatury najnowszej w kanonie lekturowym (II, 2.2., 13). Ważne są dla mnie kwestie normatywne, dlatego zajmowałam się także poprawnością językową i metodyczną przewodników do nauczania języka polskiego (II, 4.2., 13 i 17), błędami językowymi w wypowiedziach uczniów i nauczycieli (II, 2.2., 8) i dokonałam krytycznej analizy recenzji podręczników do języka polskiego (II, 2.2., 27). W tę problematykę wpisuje się również monografia wieloautorska *Przez praktyki do praktyki. W stronę innowacyjności w kształceniu nauczycieli, cz. 1: Język polski, historia, wiedza o kulturze* (II, 3.2., 2), którą współredagowałam w ramach projektu „www.praktyki.wh.umcs” – Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS” realizowanego na Wydziale Humanistycznym UMCS [2011–2015] i finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (nr UDA-POKL.03.03.02-00-012/10-01). Wybrane zagadnienia z zakresu edukacji omawiane są także w dwóch innych współredagowanych przeze mnie monografiach wieloautorskich: *Wokół edukacji polonistycznej: diagnozy – dylematy – propozycje* (II, 3.2., 5) oraz *Nauczyciel – mistrz, sybaryta czy frustrat? Rozważania humanistów* (II, 3.2., 6).

Wśród opublikowanych prac znajduje się ponadto kilka artykułów na temat wybranych gatunków wypowiedzi. Przed doktoratem zajmowałam się kompozycją (II, 4.1., 2) oraz genologiczno-stylistyczną heterogenicznością zaproszenia ślubnego (II, 4.1., 3). Po doktoracie scharakteryzowałam jego znaczenie w polskim obszarze językowym (II, 4.2., 11) i zbadalam pod względem gatunkowym współczesne teksty graffiti (II, 4.2., 6). Dwa szkice współautorskie dotyczą natomiast wzorów komunikacyjno-językowych w polskiej literaturze najnowszej (II, 2.2., 15; II, 4.2., 9), a w innej autorskiej rozprawie zanalizowałam mało znany i nieopisywany w pracach naukowych *Słownik plciowy* Stanisława Kurkiewicza (1913), który jest prawdopodobnie pierwszym polskim leksykonem zawierającym słownictwo seksuologiczne (II, 4.2., 14).

Ustalenia zawarte w moich publikacjach funkcjonują w obiegu naukowym wykraczającym poza granice kraju, co potwierdzają dane bibliometryczne. Znamiennym przykładem jest artykuł *O (nie)tożsamości pojęć JĘZYK SPECJALISTYCZNY, JĘZYK SPECJALNY, JĘZYK FACHOWY, JĘZYK PROFESJONALNY, JĘZYK ZAWODOWY, PROFESJOLEKT, TECHNOLEKT*, który jest jedną z najczęściej cytowanych prac mojego autorstwa. W ciągu 4,5 roku od momentu ukazania się (koniec listopada 2018 r.²¹) przywoływano go 18 razy (z wyłączeniem autocytowań) [załącznik IV.3a], w tym w pracach anglo- i niemieckojęzycznych wydanych w Hiszpanii i Holandii²², co w przypadku rozpraw polonistycznych jest moim zdaniem wynikiem istotnym. Z całościowej analizy bibliometrycznej wynika natomiast, że moje artykuły i monografie cytowano w publikacjach napisanych w językach angielskim (7), niemieckim (1), portugalskim (1), czeskim (1), ukraińskim (1), rosyjskim (1) oraz polskim, które ukazały się w Polsce, Stanach Zjednoczonych²³, Brazylii²⁴, Czechach²⁵, Ukrainie²⁶ oraz –

²¹ Informacja dostępna na stronie wydawcy: <https://polonica.ijp.pan.pl/index.php/polonica/article/view/127> [dostęp: 2.07.2023].

²² L. Cirko, *Why the term professional language can confuse reader?*, „Investigaciones Sobre Lectura” 2021, nr 16, s. 76, 78; J. Kic-Dras, *Entwicklung der Schreibkompetenz in einer Fremdsprache an der Hochschule Konzept für die Schreibvermittlung im berufsbezogenen Unterricht am Beispiel von Deutsch als Fremdsprache*, Göttingen 2022, s. 26.

²³ R. Ingbrant, *Michalina Wislocka's the art of loving and the legacy of Polish sexology*, „Sexuality & Culture” 2020, nr 1, s. 376 [praca cytowana: II, 4.2., 14].

²⁴ S.S. de Queiroz, A.M. de Grandi, C. Plein, *Cadeias curtas de abastecimento de alimentos: uma caracterização nos mercados locais por meio dos estudos empíricos*, „Recima21 – Revista Científica Multidisciplinar” 2022, nr 1, s. 4 [praca cytowana: II, 4.1., 3].

²⁵ J. Bartoň, *Na okrajích moderního polského biblického překladu: text Písma v nestandardních jazykových podobách*, „Acta Universitatis Carolinae. Theologica” 2020, nr 1, s. 179 [praca cytowana: II, 4.2., 8].

²⁶ O.O. Гаврилюк, *Комунікативні стратегії і тактики спортивних коментарів (на прикладі висвітлення world cup 2018 в англomовних ЗМІ)*, „Молодий вчений” 2018, nr 11, s. 310, 313 [praca cytowana: II, 4.2., 10].

jak wspominałam – w Hiszpanii i Holandii. Wypada też zaznaczyć, że prace mojego autorstwa są wykorzystywane w kształceniu akademickim, czego dowodzi ich obecność w sylabusach zajęć realizowanych na studiach licencjackich, magisterskich, doktorskich i podyplomowych prowadzonych m.in. na Uniwersytecie w Białymstoku, Uniwersytecie Zielonogórskim, Uniwersytecie Jana Długosza w Częstochowie i Uniwersytecie Rzeszowskim [załącznik VI.2.].

Istotnym składnikiem mojej aktywności naukowej jest udział w realizacji projektów, wśród których znajduje się przywoływany już – projekt „Edycja Krytyczna Pism Wszystkich Bolesława Prusa” (NPRH, nr 11 H 11 024680). Jestem ponadto kierownikiem dwóch grantów, o które aplikowałam samodzielnie, tzn. (1) „Język zawodowy polskich dziennikarzy prasowych (XIX–XXI w.)”, program „Doskonała nauka III”, moduł „Wsparcie monografii naukowych” (MEN, nr DNM/SP/548855/2022); (2) „Internetowy słownik języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych – możliwości i ograniczenia”, program Miniatura 6 (NCN, nr DEC-2022/06/X/HS2/00242). Pierwszy i ostatni projekt szczegółowo omówiłam w części III niniejszego Autoreferatu, ponieważ ich istotą była aktywność naukowa w innych ośrodkach. Ważny jest też dla mnie udział w pracach zespołu przygotowującego wniosek grantowy „CerKoHum. Opis kompetencji humanistycznych i opracowanie narzędzia do ich certyfikacji”, który został złożony w konkursie OPUS 7 ogłoszonym przez Narodowe Centrum Nauki. Niestety ten projekt badawczy, w którym miałam pełnić funkcję wykonawcy, nie uzyskał finansowania (nr rejestracyjny: 2014/13/B/HS2/00815).

Od początku pracy naukowej prezentowałam wyniki moich badań podczas 31 konferencji ogólnopolskich i międzynarodowych, z czego 24 odbyło się po uzyskaniu stopnia doktora. Dwukrotnie byłam członkinią komitetu naukowego, a jako sekretarz i współkoordynatorka angażowałam się w organizację 18 wydarzeń tego typu (15 konferencji miało miejsce po doktoracie), o czym będzie jeszcze mowa w punkcie 4.2. Autoreferatu. Za szczególnie istotne uważam dwukrotne członkostwo w Advisory Academic Board of Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (2019 i 2022 r.), tzn. w doradczej radzie naukowej dorocznej konferencji organizowanej przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Sławistów „Polyslav”, do którego należałam w latach 2020–2022. Z tą aktywnością, o której piszę więcej w części III Autoreferatu, wiąże się moja działalność opiniodawcza – zrecenzowałam bowiem 2 prace naukowe złożone do druku w tomach pokonferencyjnych, z których jeden został już opublikowany w Wiesbaden (2022) w serii wydawniczej „Die Welt der Slaven”. W latach 2018–2022 zrecenzowałam ponadto artykuły (łącznie 6) złożone do publikacji w czasopiśmie „Res Rethorica” (100 pkt.), „Neofilolog” (70 pkt.), „Zeszyty Prasoznawcze” (40 pkt.) i „Linguistische Treffen in Wrocław” (40 pkt.), a także w jednej monografii wieloautorskiej. W ostatnim wymienionym czasopiśmie wydawanym przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego należałam w 2021 r. do Rady Recenzentów.

O zaangażowaniu w działalność naukową świadczy członkostwo w redakcjach czasopism. Jeszcze przed doktoratem współredagowałam dwa numery pisma doktorantów „Acta Humana” (2010–2011) wyróżnionego nagrodą StRuNa 2011” w kategorii Publikacja Roku 2011 (zob. część V Autoreferatu). Po uzyskaniu stopnia doktora należałam do redakcji „Rocznika Lubelskiego” wydawanego przez lubelski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego i w latach 2013–2020 uczestniczyłam jako redaktor językowa w opracowaniu 7 tomów. Z kolei 2014 r. z mojej inicjatywy powstał na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie periodyk „Artes Humanae”, którego pierwszy numer ukazał się bez mojego udziału w 2016 r. Chciałabym przy tym nadmienić, że w latach 2019–2020 uczestniczyłam jako wykonawca w projekcie „Wsparcie dla czasopism naukowych”, którego beneficjentem była redakcja rocznika „Annales UMCS, Sectio N – Educatio Nova” (projekt finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego; nr 317/WCN/2019/1). Należę ponadto do organizacji naukowych, tzn. wspomnianego, międzynarodowego stowarzyszenia sławistów „Polyslav” (2020–2022), a także do Polskiego Towarzystwa Językoznawczego (od 2016 r.), Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego (od 2012 r.), Polskiego Towarzystwa Edukacji Medialnej (od 2016 r.) i Chełmskiego Towarzystwa Naukowego (2010–2017).

Na macierzystym Uniwersytecie jestem członkinią Rady Młodych Naukowców UMCS jako reprezentantka dyscypliny językoznawstwo i od chwili powołania w maju 2021 r. brałam udział w różnych inicjatywach. Jako przedstawicielka tego gremium oceniałam w 2022 r. wnioski o środki na realizację projektów z dziedziny nauk humanistycznych złożone w konkursie „Minigranty UMCS”, a rok później opracowałam w trzyosobowym zespole regulamin konkursu „Ad astra” dla wybitnych młodych naukowców UMCS i uczestniczyłam w pracach komisji konkursowej wyłaniającej laureatów w kategorii „Nauki Humanistyczne i Sztuka”. Angażowałam się również w organizację Forum Młodych Naukowców (20–21 kwietnia 2023 r.), współtworząc koncepcję oraz program wydarzenia i pełniąc funkcję współkoordynatorki²⁷. Jako reprezentantka Rady Młodych Naukowców UMCS brałam ponadto udział w projektowaniu i przeprowadzeniu badania ankietowego dotyczącego wybranych aspektów pracy dydaktycznej na UMCS-ie i wraz z inną członkinią Rady opracowałam niepublikowany raport, który prezentowałyśmy podczas kilku spotkań m.in. z władzami Uczelni (więcej na ten temat piszę w punkcie 4.1. Autoreferatu).

III. INFORMACJA O WYKAZYWANIU SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ

W dotychczasowej pracy naukowej starałam się nawiązywać kontakty z badaczami z innych ośrodków i podejmować aktywność naukową poza macierzystą uczelnią. Za jedno z najważniejszych osiągnięć w tym zakresie uznaję 3-tygodniowy pobyt badawczo-konsultacyjny w konsorcjum CLARIN-PL we Wrocławiu (13–31 marca 2023 r.), które funkcjonuje przy Katedrze Sztucznej Inteligencji na Politechnice Wrocławskiej, stanowi część Europejskiej Infrastruktury Badawczej CLARIN (łączącej centra badawcze, uczelnie i instytuty naukowe z 22 krajów Europy²⁸) i jest jednym z wiodących, wysoce wyspecjalizowanych ośrodków tworzących technologie przetwarzania języka naturalnego oraz korpusów tekstowych. Wyjazd był głównym zadaniem naukowym w ramach projektu „Internetowy słownik języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych – możliwości i ograniczenia”, na którego realizację pozyskałam środki z Narodowego Centrum Nauki w ramach programu Miniatura 6 (nr umowy DEC-2022/06/X/HS2/00242).

Pobyt w konsorcjum CLARIN miał związek z przygotowaniem do opracowania słownika zawierającego zbiór ok. 2600 jednostek leksykalnych zebranych w trakcie prac nad monografią na temat języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych, która stanowi główne osiągnięcie naukowe wskazane w części 2.1. Autoreferatu. Szybkie tempo rozwoju nowoczesnych technologii, przekonanie o zasadności konstruowania słownika funkcjonującego online i brak jednolitej metodyki tworzenia e-leksykonów²⁹ przekonuje o konieczności rozpoznania nowoczesnych narzędzi, metod i technik. Tylko wiedza na temat dostępnych rozwiązań i możliwych do wdrożenia innowacji pozwoli określić najkorzystniejsze (1) sposoby reprezentacji, eksplikacji i demonstracji danych w obrębie artykułu hasłowego, (2) modele porządkowania informacji semantycznych, etymologicznych, formalnych, pragmatycznych, encyklopedycznych i dokumentacyjnych oraz (3) narzędzia umożliwiające użytkownikom nie tylko przeglądanie zasobów osadzonych w słowniku, ale też wszechstronne ich wykorzystywanie i wykonywanie różnych działań takich, jak filtrowanie, szeregowanie oraz generowanie określonych informacji.

Podczas 3-tygodniowego pobytu w konsorcjum CLARIN, w którym od 2005 r. prowadzone są prace nad Słowosiecią (plWordNet) – relacyjnym (hierarchicznym) e-słownikiem języka polskiego, opartym na meto-

²⁷ <https://www.umcs.pl/pl/komitet-organizacyjny,26466.htm> [dostęp: 2.07.2023].

²⁸ Wykaz instytucji funkcjonujących w sieci CLARIN: <https://www.clarin.eu/content/participating-consortia> [dostęp: 2.07.2023].

²⁹ Skonstruowane dotychczas polskojęzyczne słowniki online opierają się na różnych koncepcjach, mają zróżnicowaną strukturę, różny zasób danych i niejednolity zestaw funkcjonalności umożliwiających użytkownikom m.in. wyszukiwanie i filtrowanie informacji. Co więcej, w większości e-leksykonów zgromadzone są informacje na temat polszczyzny ogólnej – współczesnej lub dawnej (np. z XVII i XVIII w.).

dologii amerykańskiego e-leksykonu Princeton WordNet, prowadziłam rozmowy z zespołem programistów i leksykografów kierowanym przez dr. hab. inż. Macieja Piaseckiego, prof. PWr. Skonsultowałam z nimi wstępne założenia tezaurytu typu wordnet zawierającego leksykę branżową używaną przez polskich dziennikarzy prasowych i przetestowałam najnowsze aplikacje i narzędzia umożliwiające m.in. abstrahowanie danych językowych, ich porządkowanie i przetwarzanie. Dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury zbudowałam również mikroprototyp e-leksykonu, tzn. zdefiniowałam adekwatny dla posiadanych danych językowych katalog domen i relacji semantycznych, które pozwolą logicznie zorganizować posiadany zasób słownictwa, skonstruowałam roboczo kilkanaście artykułów hasłowych i dzięki wprowadzeniu odpowiednich relacji połączyłam hasła w sieć semantyczną.

Działania zrealizowane w ośrodku CLARIN miały zatem istotne znaczenie, ponieważ pozwoliły mi opracować wstępną koncepcję wordnetu dziennikarskiego, nad którym zamierzam pracować w najbliższej przyszłości. Z uwagi jednak na to, że dotychczas powstało na świecie raptem kilka wordnetów dziedzinowych (głównie wielojęzycznych, np. Jur-WordNet) i nie został stworzony model tezaurytu tego typu, podejmowane przeze mnie działania mają do pewnego stopnia charakter pionierski. Co więcej, podczas pobytu w konsorcjum, w trakcie wstępnych prac, w sposób naturalny pojawiła się konieczność sformułowania koncepcji powiązania w przyszłości wordnetu dziennikarskiego z polską Słowosiecią. W Polsce – w związku z brakiem wordnetów branżowych – nie rozstrzygano dotąd takich kwestii, a na świecie pojawiło się kilka (częściowo niewdrożonych) propozycji łączenia wordnetu dziedzinowego z ogólnym. W związku z tym porównany został katalog zgromadzonych przeze mnie swoistych jednostek leksykalnych z siatką haseł zawartych w polskiej Słowosieci i na przykładzie wybranych rzeczowników przeprowadziłam testową analizę odpowiedniości znaczeń oraz relacji semantycznych. Dzięki temu możliwe było rozważenie kilku rozwiązań, co doprowadziło do pojawienia się prekursorskiej koncepcji zintegrowania projektowanego wordnetu dziedzinowego z polskim wordnetem ogólnym plWordNet. Efekty koncepcyjne osiągnięte w konsorcjum CLARIN we Wrocławiu zostały opracowane w postaci artykułu naukowego, który jest obecnie w druku i stanowi podsumowanie projektu. Wartość rezultatów projektowych została doceniona również w samym ośrodku, o czym świadczy zaproszenie do zaprezentowania badań podczas jubileuszowej konferencji CLARIN-PL, która odbędzie się we wrześniu 2023 r.

Inną ważną dla mnie aktywnością naukową realizowaną poza miejscem zatrudnienia był tygodniowy pobyt badawczy w The Senate House Library przy University of London w Wielkiej Brytanii (28 czerwca – 5 lipca 2022). Wyjazd miał ścisły związek z pracami nad monografią, którą wskazałam jako główne osiągnięcie naukowe (część 2.1. Autoreferatu) – z uwagi na to, że słownictwo fachowe stosowane obecnie przez polskich dziennikarzy prasowych obfituje w nazwy pozyskane z języka angielskiego, konieczne było ustalenie zakresów pojęciowych właściwych dla tego naczajnego, co umożliwiło z kolei zweryfikowanie odpowiedniości znaczeń przypisywanych zapożyczonym nazwom na rodzimym gruncie. Fakt ten uzasadniał potrzebę sięgnięcia do źródeł zapisanych oryginalnie w języku angielskim i mających charakter branżowy, co zadecydowało o wyjeździe do londyńskiego ośrodka. W trakcie tygodniowego pobytu w The Senate House Library analizowałam kilkadziesiąt podręczników i poradników dotyczących dziennikarstwa prasowego oraz prasowej typografii powstałych na przełomie XIX i XX w., ponieważ już wtedy stosowano w angielskich redakcjach wiele branżowych nazw, które trafiły na grunt polski w I połowie XX w. Prace wykonane w londyńskiej instytucji pozwoliły nie tylko zweryfikować pierwotne ustalenia poczynione na podstawie analiz rodzimych źródeł, ale też wzbogacić monografię o istotne informacje i konteksty oraz zgromadzić materiały, które zamierzam wykorzystać w przyszłości do badań komparatywnych nad polską i angielską nomenklaturą branżową stosowaną przez dziennikarzy prasowych w komunikacji zawodowej.

Z działalnością naukową prowadzoną poza macierzystą uczelnią wiąże się mój udział w międzyinstytucjonalnym projekcie badawczym „Edycja krytyczna pism wszystkich Bolesława Prusa” finansowanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr umowy 11 H 11 024680), realizowanym w latach 2012–2017 pod kierownictwem prof. dr hab. Beaty

Obsulewicz-Niewińskiej (KUL) przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza z siedzibą w Warszawie oraz zespół składający się z badaczy reprezentujących 14 ośrodków naukowych, w tym Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W tym projekcie byłam zaangażowana w 2017 r. jako wykonawca w opracowanie redakcyjne 2 tomu edycji krytycznej wydanej pod tytułem: Bolesław Prus, *Pisma wszystkie. Korespondencja*, t. 2: *Listy do Bolesława Prusa* [oprac. Jacek Nowak, Warszawa–Lublin 2017, ss. 80]. Chciałabym podkreślić, że wykonane przeze mnie prace miały charakter nie tylko redakcyjno-techniczny (tzn. eliminacja usterek stylistycznych i gramatycznych, ujednoczenie zapisów, skorygowanie omyłek i błędów druku), ale też merytoryczny, ponieważ podczas prac nad tomem weryfikowałam poprawność przygotowanej edycji listów pisarza, sprawdzając przede wszystkim, czy – zgodnie z koncepcją edycji *Pism wszystkich* Bolesława Prusa – zostały zachowane właściwe dla niego osobliwości fonetyczne, gramatyczne, składniowe i leksykalne. W tym celu porównywałam nierzadko opracowane teksty z rękopisami korespondencji dostępnymi w bibliotekach cyfrowych, a następnie zgłaszałam i konsultowałam wszystkie sprawy z autorem edycji oraz z kierownikiem projektu. Sprawdzałam również, czy zostały przywołane wszystkie źródła, zwłaszcza wcześniejsze opracowania listów, które zostały wykorzystane w publikacji. Warto też wspomnieć, że w czasie mojego udziału w projekcie zostałam zaproszona przez kierującą nim prof. dr hab. Beatę Obsulewicz-Niewińską do wygłoszenia podczas zebrania Komisji Edytorskiej Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza wykładu dotyczącego moich prac nad edycją krytyczną szkicu Józefa Ignacego Kraszewskiego. Wykład pt. „*Poezja szlachecka. Legendy herbowne*” (1854) J.I. Kraszewskiego – charakterystyka szkicu i zakres działań modernizacyjnych odbył się w Instytucie Badań Literackich PAN 4 grudnia 2017 r.³⁰

Za szczególnie istotne uważam wspomniane już w Autoreferacie dwukrotne członkostwo w Advisory Academic Board of Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (2019 i 2022 r.), tzn. w doradczej radzie naukowej dorocznej konferencji organizowanej przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Sławistów „Polyslav”, do którego należałam w latach 2020–2022. Sesje odbywają się w różnych krajach europejskich i osobiście wystąpiłam z referatem w jednej z nich, która miała miejsce w 2019 r. na South-West University „Neofit Rilski” w Blagoevgradzie w Bułgarii. Efektem mojego zaangażowania w działalność Stowarzyszenia był również udział w zaopiniowaniu 2 artykułów złożonych do druku w tomach *Contributions to the 22nd Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav)* i *Contributions to the 25th Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav)*. Pierwszy z nich został już opracowany pod redakcją międzynarodowego zespołu, ukazał się w 2022 r. w Wiesbaden w serii „Die Welt der Slaven” i jest indeksowany w bazie Web of Science. Drugi tom jest aktualnie w przygotowaniu.

Z aktywnością naukową w innych ośrodkach wiążą się ponadto wyjazdy zrealizowane w ramach programu Erasmus+, w ramach których prowadziłam na Uniwersytecie Eötvösa Loránda w Budapeszcie (Węgry; 5–9 listopada 2019 r.) i na Uniwersytecie Karola w Pradze (Czechy; 23–29 kwietnia 2023) wykłady dotyczące głównie wybranych zagadnień z zakresu językoznawstwa polskiego (genezy pierwszego języka ludzkości), w tym prowadzonych przeze mnie badań (tzn. koncepcji socjolektu w polskiej literaturze lingwistycznej, ewolucji języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych, specyfiki XIX-wiecznej polszczyzny na przykładzie prac Józefa Ignacego Kraszewskiego). Tygodniowe pobyty w tych ośrodkach pozwoliły mi nawiązać nowe, wartościowe kontakty oraz pozyskać wiedzę na temat prac badawczych dotyczących języka polskiego i polskiej literatury, które są realizowane poza granicami kraju. Wypada też wspomnieć, że cząstkowe efekty prowadzonych przeze mnie badań prezentowałam i konsultowałam podczas ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych organizowanych w różnych ośrodkach, m.in. we wspomnianym Blagoevgradzie (Bułgaria), a także w Krakowie, Poznaniu, Katowicach, Olsztynie czy Białymstoku.

³⁰ Informacja o wykładzie: <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/events/referat-dr-beaty-jarosz-umcs-poezja-szlachecka-legendy-herbowe-1854-jozefa-i-kraszewskiego-zakres-dzialan-modernizacyjnych,1265/details> [dostęp: 3.07.2023].

IV. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH I POPULARYZUJĄCYCH NAUKĘ

W tej części Autoreferatu w sposób syntetyczny omawiam osiągnięcia o charakterze dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim. Szczegółowe informacje zawarłam w Wykazie osiągnięć stanowiącym załącznik 3 do mojego wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego. W tym dokumencie nie zawarłam jedynie informacji o ukończonych szkoleniach i kursach; wymieniałam je w poniższym opisie.

4.1. OSIĄGNIĘCIA DYDAKTYCZNE

Praca dydaktyczna, w którą angażuję się od kilkunastu lat (początkowo jako doktorantka, następnie jako asystent i później – już po uzyskaniu stopnia doktora – jako adiunkt), jest istotnym elementem mojej aktywności akademickiej. Wśród ważniejszych osiągnięć na tym polu chciałabym wymienić udział w kilku projektach finansowanych ze środków publicznych. Od 2011 r., czyli od chwili zatrudnienia w Instytucie Filologii Polskiej UMCS, uczestniczyłam jako wykonawca w realizacji następujących projektów:

- 1) „www.praktyki.wh.umcs” – Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS” [2011–2015] (nr umowy UDA-POKL.03.03.02-00-012/10-01; wartość projektu: 4 655 907,95 zł; jednostka prowadząca: Wydział Humanistyczny UMCS; projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli);
- 2) „Nauczyciel na miarę XXI wieku” [2019–2022] (nr umowy POWR.03.01.00-00-KN19/18; wartość projektu: 1 171 452,00 zł; jednostka prowadząca: Biuro ds. Kształcenia Ustawicznego UMCS; projekt finansowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym);
- 3) „Modelowa Szkoła Ćwiczeń w Lublinie” [2020] (nr umowy: POWR.02.10.00-00-5012/18; wartość projektu: 1 344 946,96 zł; jednostka prowadząca: Gmina Lublin w partnerstwie z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie oraz Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie; projekt finansowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 Działanie 2.10. Wysoka jakość systemu oświaty);
- 4) „Język polski ponad granicami” [2021] (nr umowy: PJP/PJP/2020/1/00002/U; wartość projektu: 99 468,00 zł; jednostka prowadząca: Wydział Humanistyczny UMCS; projekt finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu Promocja Języka Polskiego)³¹.

Dodatkowo jako wykonawca-wolontariusz brałam udział w realizacji jeszcze jednego projektu:

- 5) „MOSTY 2021” [2022] (nr umowy N2/0159; wysokość dofinansowania: 14 852,37 euro; beneficjent projektu: stowarzyszenie „Dla Ziemi”; projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny w obszarze tematycznym Działanie na rzecz różnorodności społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu).

³¹ <https://www.umcs.pl/pl/klinika-jezyka-polskiego-online,20885.htm> [dostęp: 10.03.2023].

W ramach wymienionych projektów wykonywałam różne zadania: opracowałam wraz z zespołami modyfikacje programu kształcenia nauczycieli dla kierunku filologia polska II stopnia, współpracowałam materiały dydaktyczne dla studentów, w tym skrypt *Kultura języka...³²* i *Niezbędnik dla Studenta/Studentki na praktyce (i nie tylko)³³*, współredagowałam 1 tom monografii wieloautorskiej *Przez praktyki do praktyki³⁴* i jestem współautorką zamieszczonego tam *Raportu z realizacji innowacyjnych praktyk studenckich...³⁵* i uczestniczyłam w seminarium naukowo-dydaktycznym *Innowacyjne formy kształcenia nauczycieli* (26–27 września 2013, Lublin), podczas którego został zaprezentowany, przeprowadziłam e-szkolenie dla nauczycieli w zakresie: „Prawa autorskie i autorskie materiały nauczyciela w praktyce wydawniczej” [4h] (16 czerwca 2020 r.), pełniłam wielokrotnie funkcję opiekunki praktyk przedmiotowo-metodycznych (zarówno śródrocznych, jak i ciągłych) realizowanych przez studentów filologii polskiej I i II stopnia, prowadziłam zajęcia z Kultury języka na filologii polskiej i anglistyce (studia II stopnia) [łącznie 90h] oraz z języka polskiego jako obcego (poziom A1) [łącznie 40h] dla grupy Brazylijczyków i dla osoby ewakuowanej z Afganistanu³⁶. Wypada ponadto wspomnieć, że w 2016 r. brałam udział w pracach zespołu opracowującego wniosek o sfinansowanie projektu dydaktycznego „Logi.com. Od sztuki logicznego myślenia do sztuki skutecznego komunikowania się”. Aplikacja została złożona w konkursie „Edukacja filozoficzna” organizowanym przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i projekt uzyskał finansowanie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju Działanie 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym (nr umowy: POWR.03.01.00-00-EF22/16).

Od momentu zatrudnienia na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie prowadziłam prawie 30 różnych zajęć – wykładów, konwersatoriów i laboratoriów o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym, przekraczając rok rocznie wymagane pensum o kilkadziesiąt godzin. Przedmioty realizowane przeze mnie na rozmaitych kierunkach studiów dotyczą kilku obszarów: językoznawstwa, edytorstwa, nauki o komunikacji i mediach, dydaktyki oraz prawa³⁷. Wiele z nich realizowałam w oparciu o autorskie programy kształcenia (np. Specyfika profesjolektów [KW], Edytorstwo popularne w sieci [LB], Język nowych mediów [W], Semiotyka książki i nowych mediów [W], Architektura książki współczesnej [KW]). Trzykrotnie prowadziłam wykłady ogólnouniwersyteckie (Od sygnałów dymnych do internetu – historia komunikowania; Informacja a media. Od protmediów do fake newsów), a od 2016 r. prowadzę wykład ogólnowydziałowy z Ochrony własności intelektualnej. Jak już wspomniałam, wielokrotnie pełniłam też funkcję opiekunki praktyk przedmiotowo-metodycznych realizowanych przez studentów filologii polskiej I i II stopnia, a od 2020 r. jestem również opiekunką praktyk zawodowych na kierunku e-edytorstwo i techniki redakcyjne I stopnia.

Ważnym elementem mojej działalności dydaktycznej jest prowadzenie seminariów dyplomowych i pełnienie funkcji promotora. Pod moim kierunkiem powstały dotąd 23 prace licencjackie napisane i obronione na macierzystym Uniwersytecie przez studentów filologii polskiej I stopnia (17) oraz architektury informacji I stopnia (6). Uczestniczyłam też w ocenie 15 rozpraw licencjackich i magisterskich, recenzując prace przygotowane przez dyplomantów i magistrantów z filologii polskiej (12) oraz e-edytorstwa i technik redakcyjnych (3). Zdobyłam także doświadczenie w kształceniu doktorantów, pełniąc funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim Mgr Izabeli Polkowskiej (Puchali) (UMCS; promotor główny: prof. dr hab. Małgo-

³² *Kultura języka. Materiały dydaktyczne dla studentów filologii polskiej, hispanistyki, historii, romanistyki*, Lublin 2019, ss. 47 (współautor: L. Tymiakin).

³³ *Niezbędnik dla Studenta/Studentki na praktyce (i nie tylko)*, wyd. 2, rozszerzone, Lublin 2019, ss. 185 (współautorzy: B. Myrdzik, M. Karwatowska, L. Tymiakin, M. Latoch-Zielińska, I. Morawska).

³⁴ *Przez praktyki do praktyki. W stronę innowacyjności w kształceniu nauczycieli, cz. 1: Język polski, historia, wiedza o kulturze*, Lublin 2014, ss. 256 (współredakcja: I. Morawska, M. Latoch-Zielińska, M. Ausz).

³⁵ *Raport z realizacji innowacyjnych praktyk studenckich w Instytucie Filologii Polskiej UMCS w ramach projektu www.praktyki.umcs. Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS, w: Przez praktyki do praktyki. W stronę innowacyjności w kształceniu nauczycieli, cz. 1: Język polski, historia, wiedza o kulturze*, red. I. Morawska, M. Latoch-Zielińska, B. Jarosz, M. Ausz, Lublin 2014, s. 103–116 (współautorzy: M. Karwatowska, L. Tymiakin, M. Latoch-Zielińska, I. Morawska, E. Dunaj, M. Potent-Ambroziewicz).

³⁶ Dokładny spis zadań w ramach poszczególnych projektów znajdują się w części II Wykazu osiągnięć (punkt 6).

³⁷ Lista wszystkich prowadzonych przeze mnie zajęć znajduje się w części III Wykazu osiągnięć (punkt 3.4.).

rzata Karwatowska, tytuł rozprawy: *Ciało w tekstach piosenek hiphopowych. Studium językowo-kulturowe; przewód otwarty, niesfinalizowany*).

Jak wspomniałam na początku Autoreferatu, w 2014 r. uzyskałam dodatkowe kompetencje w ramach dwóch studiów podyplomowych (z zakresu edytorstwa oraz ochrony własności intelektualnej). Staram się jednak nieustannie doskonalić i podnosić swoje kwalifikacje. Z tego względu w latach 2017–2018 uczestniczyłam w cyklu szkoleń dla nauczycieli akademickich prowadzonym w ramach projektu „Akademicka Kadra Przyszłości” realizowanego na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej i finansowanego z funduszy europejskich (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020; Działanie 3.4 Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego). Ukończyłam wówczas szkolenia Learning-by-doing, czyli aktywne metody nauczania (32 h) i Innowacyjne metody prezentacji danych – Tworzenie prezentacji w Prezi i MS PowerPoint (16 h), a także kurs Design Thinking (35 h), uzyskując certyfikat moderatora. Poza projektem uczestniczyłam też w innych kursach i szkoleniach [załącznik VI.3.]:

- „Augmented Reality i typografia kinetyczna” (13h) (8–10 października 2021 r.; warsztaty prowadzone przez Marcina Wichrowskiego z Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych; zorganizowane przez Ośrodek Brama Grodzka-Teatr NN i Dom Słów w ramach cyklu spotkań poświęconych typografii i grafice użytkowej Typolub);
- Warsztaty z wykorzystania debat oksfordzkich w procesie kształcenia (poziom podstawowy – 4h; poziom zaawansowany – 4h) (8 i 29 kwietnia 2022 r.; warsztaty prowadzone przez dr. Grzegorza Gila, zorganizowane przez Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS).
- Warsztaty z zakresu prawa autorskiego dla pracowników naukowych uczelni wyższych (2h) (19 kwietnia 2018 r.; realizowane na UMCS-ie przez Stowarzyszenie KOPIPOL);
- „Efektywna komunikacja w procesie dydaktycznym” (16h) (19–20 września 2013 r.; szkolenie zorganizowane przez Biuro ds. Kształcenia Ustawicznego UMCS);
- „Uczelnia przyjazna dla osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego” (8h) (13 listopada 2012 r.; szkolenie zorganizowane przez UMCS przy współpracy z Instytutem Terapii i Edukacji Społecznej w Krakowie);
- „Trudna sytuacja studentów – co możemy zrobić (jak pomóc, jak rozmawiać, jak sobie radzić)” (2h) (18 marca 2022 r.; szkolenie prowadzone na UMCS-ie przez dr hab. Katarzynę Klimkowską – doradcę ds. optymalizacji warunków kształcenia w zakresie funkcjonowania psychicznego).

Z działalnością dydaktyczną łączy się praca w zespołach zadaniowych zajmujących się różnymi sprawami związanymi z kształceniem na Wydziale Filologicznym UMCS (wcześniej: Wydział Humanistyczny). Kilukrotnie uczestniczyłam w opracowaniu programów kształcenia dla nowo tworzonych kierunków studiów, tzn. międzyinstytutowego kierunku translacja konferencyjna (II stopień; 2014 r.) oraz dla e-edytorstwa i technik redakcyjnych (II stopień, 2021 r.), oraz nowej specjalności Media i copywriting na filologii polskiej (II stopnia; 2022 r.). Byłam również członkinią rady programowej dla kierunku e-edytorstwo i techniki redakcyjne (2021–2022), a od 2022 r. należę do Wydziałowego Zespołu Programowego. W tym samym roku jako przedstawicielka Rady Młodych Naukowców UMCS brałam udział w przeprowadzeniu wśród młodych badaczy zatrudnionych na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie badania ankietowego dotyczącego wybranych aspektów pracy dydaktycznej. Uzyskane wyniki opracowałam wraz z dr Agnieszką Gabryś (Instytut Pedagogiki UMCS) w postaci niepublikowanego dokumentu: *Raport z badań. Badanie przeprowadzone wśród młodych naukowców dotyczące wybranych aspektów dydaktyki i jakości kształcenia na UMCS* (Lublin 2022, ss. 46). Przygotowany raport zaprezentowałyśmy kilkakrotnie podczas spotkań z gremiami uczelnianymi, tzn. z władzami rektorskimi oraz dyrektorem Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS (2 lutego 2022 r.)³⁸, z prodziekanami poszczególnych wydziałów (18 lutego 2022 r.) oraz – na prośbę Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS – podczas konferencji Dzień Jakości Kształcenia na UMCS

³⁸ <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,23014,raport-z-badan-mlodych-naukowcow,111367.chtm> [dostęp: 3.07.2023].

organizowanej pod hasłem *Kompetencje nauczycieli a potrzeby studentów w czasach ciągłej zmiany* (14 czerwca 2022 r.)³⁹.

Na koniec chciałabym wspomnieć, że w 2013 r. powstało z mojej inicjatywy na Wydziale Humanistycznym UMCS (obecnie: Wydział Filologiczny) naukowe Koło Młodych Dydaktyków zrzeszające studentów i doktorantów zainteresowanych poszerzeniem – ogólnie rzecz biorąc – wiedzy i umiejętności z zakresu dydaktyki, ale też doskonaleniem własnego warsztatu pracy. Koło funkcjonuje pod moją opieką do chwili obecnej i w ciągu 10 lat istnienia zrzeszeni w nim przedstawiciele różnych kierunków studiów – filologii polskiej, anglistyki, lingwistyki stosowanej, pedagogiki specjalnej, a nawet geografii i biotechnologii – zorganizowali wiele wydarzeń (w tym konferencje, debaty, warsztaty, spotkania), o których będzie mowa w kolejnym punkcie Autoreferatu.

4.2. OSIĄGNIĘCIA ORGANIZACYJNE

Działalność organizacyjna również stanowi ważną część mojej dotychczasowej aktywności akademickiej. Od 2010 r. uczestniczyłam w organizacji 18 konferencji naukowych (15 odbyło się po uzyskaniu stopnia doktora), pełniąc 6 razy funkcję sekretarza i pięciokrotnie – koordynatorki lub współkoordynatorki⁴⁰. Od 2015 r. współorganizowałam także 6 wydarzeń o charakterze promocyjno-popularyzatorskim adresowanych do młodzieży ze szkół partnerskich Instytutu Filologii Polskiej UMCS i Wydziału Filologicznego UMCS⁴¹. Uczestniczyłam ponadto w organizacji konkursów o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim skierowanych do młodzieży szkolnej, w tym przy pięciu edycjach Lubelskiego Konkursu Ortograficznego o Pióro Prezydenta Miasta Lublina (2010–2014).

Istotnym składnikiem mojej działalności organizacyjnej jest koordynacja inicjatyw wspomnianego już studencko-doktoranckiego Koła Młodych Dydaktyków UMCS, które funkcjonuje pod moją opieką od 2013 r. W tym czasie zorganizowało 2 ogólnopolskie konferencje naukowe, a 2 kolejne przygotowało we współpracy z Kołem Miłośników Kultury i Literatury Wieku XIX działającym na Wydziale Filologicznym pod opieką dr hab. Elżbiety Flis-Czeriak, prof. UMCS. Koło Młodych Dydaktyków zrealizowało również pod moim kierunkiem m.in. dwie debaty eksperckie, festiwal naukowy *Mity i wierzenia różnych kultur*, cykl warsztatów *Notuj na UMCS!* dotyczących technik efektywnej nauki, a nawet zbiórkę darów dla pacjentów Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie⁴². Część wydarzeń organizowanych przez studentów i doktorantów z prowadzonego przeze mnie Koła wpisuje się w ideę popularyzacji wiedzy. Mowa o konkursach skierowanych głównie do młodzieży szkół ponadpodstawowych, tzn. 2 edycjach konkursu ortograficznego Połamać pióro (2015, 2017 r.) oraz współorganizowanych ze wspomnianym Kołem Miłośników... 4 edycjach Wielkiego testu dotyczących: romantyzmu (2022) oraz życia i twórczości Bolesława Prusa (2017), Adama Mickiewicza (2018) i Cypriana Kamila Norwida (2021), a także współorganizowanego dodatkowo z Muzeum Józefa Czechowicza, filia Muzeum Narodowego w Lublinie, konkursie literacko-tłumaczeniowym „Przerabianie” romantyzmu (2023). Oba koła współpracowały też przy organizacji wydarzenia *Norwid – świata Obywatel* (2021) oraz – wspólnie z Muzeum Józefa Czechowicza – wieczoru poetyckiego *Przerabianie romantyzmu* (2023). Chciałabym przy tym podkreślić, że w przypadku wszystkich inicjatyw podejmowanych przez Koło Młodych Dydaktyków, a zwłaszcza konferencji i konkursów, angażowałam się w ich przygotowanie i realizację oraz sprawowałam opiekę merytoryczną. Obowiązki te dzieliłam z dr hab. Elżbietą Flis-Czeriak, prof. UMCS, gdy wydarzenia były organizowane we współpracy z Kołem Miłośników... funkcjonującym pod Jej kierunkiem.

³⁹ <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,23014,dzien-jakosci-ksztalcenia-prezentacja-raportu,118582.htm> [dostęp: 3.07.2023].

⁴⁰ Spis konferencji wraz ze wszystkimi danymi znajdują się w części II Wykazu osiągnięć (punkt 8).

⁴¹ Szczegółowe informacje dotyczące tych wydarzeń znajdują się w części III Wykazu osiągnięć (punkt 1.2.).

⁴² Wykaz inicjatyw Koła Młodych Dydaktyków: <https://www.umcs.pl/pl/kolo-mlodych-dydaktykow,22817.htm#page-1> [dostęp: 3.07.2023].

Zaangażowanie w organizację wydarzeń adresowanych do młodzieży wiązało się także z faktem, że w latach 2014–2019 byłam członkinią zespołu ds. współpracy ze szkołami partnerskimi Instytutu Filologii Polskiej UMCS, a w latach 2015–2018 pełniłam funkcję zastępczyni koordynatora tej współpracy (2015–2018). Wypada przy tym dodać, że w 2016 r. z mojej inicjatywy do programu współpracy dołączyło Liceum Ogólnokształcące im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie. W okresie 2013–2016 należałam ponadto do Zespołu Zadaniowego ds. usprawnienia/ułatwienia pracy kół naukowych działających na Wydziale Humanistycznym UMCS. Właściwie od chwili zatrudnienia na Uniwersytecie wykonywałam też różne prace związane z opracowywaniem raportów i ewaluacją, będąc członkinią Wydziałowej Komisji ds. Parametryzacji na Wydziale Humanistycznym (2016–2019) i Instytutowego Zespołu Sprawozdawczego (2011–2014). W 2015 r. byłam zaangażowana w przygotowanie raportu samooceny Instytutu Filologii Polskiej UMCS dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W latach 2019–2021 byłam członkinią Komisji ds. zatrudniania pracowników dydaktycznych na Wydziale Humanistycznym UMCS (2019–2021), a latach 2012–2015 pracowałam w Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej jako sekretarz. Nieprzerwanie od 2016 r. reprezentuję grupę młodszych pracowników nauki w następujących gremiach uczelnianych: Rada Wydziału Humanistycznego (2015–2019), Rada Instytutu Filologii Polskiej (2015–2019), Rada Dyscypliny Językoznawstwa (2019–2022), Rada Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa (od 2022 r.). W latach 2017–2019 przygotowywałam newsletter z obrad Rady Wydziału Humanistycznego UMCS, a w okresie późniejszym redagowałam i administrowałam stronę internetową czasopisma „Rocznik Lubelski” (2015–2020), stronę Rady Młodych Naukowców UMCS w serwisie UMCS (styczeń 2022–maj 2023), na Facebooku zaś prowadziłam oficjalne fanpage: Instytutu Filologii Polskiej UMCS (luty–grudzień 2021 r.), kierunku e-edytorstwo i techniki redakcyjne (od kwietnia 2021 r.), Rady Młodych Naukowców UMCS (styczeń 2022 – maj 2023) oraz Forum Młodych Naukowców 2.0 (marzec–maj 2023). Działalność tego typu ma w moim przypadku szczególne znaczenie, ponieważ wiąże się pośrednio z profilem zajęć dydaktycznych, które prowadzę dla studentów e-edytorstwa.

4.3. OSIĄGNIĘCIA POPULARYZACYJNE

Od początku mojej pracy naukowej angażowałam się w inicjatywy mające na celu upowszechnianie nauki. Wśród nich trzeba wymienić wygłoszenie wykładów podczas XIV i XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki (2017 i 2022 r.), a także wydarzeń o charakterze popularyzacyjnym kierowanych do nauczycieli (konferencja *Upowszechnianie czytelnictwa i rozwój kompetencji czytelniczych* zorganizowana przez Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego Lublinie; 2017) i studentów (cykl prelekcji w ramach akcji „DOMówka na UMCS” w 2020 r.; wykład na zaproszenie Koła Metodologicznego Historyków UMCS w 2019 r.). Prowadziłam również wykłady i warsztaty dla młodzieży uczestniczącej w Drzwiach Otwartych UMCS (2011–2017) i w akcji *Pogotowie maturalne* organizowanej przez Instytut Filologii Polskiej UMCS (2015–2017), a także dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych z Lublina (2019), Ostrowca Świętokrzyskiego (2018), Radzyna Podlaskiego (2018), Ryk (2018), Białej Podlaskiej (2018 r.) i Leżajska (2022). Z kolei w ramach lubelskiej Nocy Uniwersytetów przygotowałam i przeprowadziłam dyktando dla mieszkańców miasta (2014).

Z aktywnością popularyzatorską wiąże się także zaangażowanie w organizację i realizację różnego rodzaju konkursów, o czym częściowo była już mowa w poprzednim punkcie Autoreferatu. Za szczególnie ważny uznaję mój udział w pracach przy Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego dla Szkół Podstawowych organizowanej przez Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. W 2023 r. byłam współautorką testu językowego rozwiązywanego przez uczestników na etapie okręgowym (mój wkład twórczy wynosił 75%), a w latach 2022–2023 pełniłam funkcję jurorki oceniającej testy językowe wypełnione przez olimpijczyków na etapie centralnym i okręgowym. Zasiadałam ponadto w jury kilku innych konkursów skierowanych do młodzieży szkolnej, w tym recytatorskiego organizowanego przez Muzeum Stefana Żeromskiego w Nałęczowie, filia Muzeum Narodowego w Lublinie (2018), literacko-edytorskiego organizowanego przez Instytut

Filologii Polskiej UMCS (2016) i dziennikarskiego organizowanego przez Szkołę Podstawową im. Joachima Lelewela w Jakubowicach Konińskich (2020). Podobną funkcję pełniłam w przypadku wszystkich konkursów wymienionych w poprzednim punkcie Autoreferatu, organizowanych samodzielnie lub we współpracy przez Koło Młodych Dydaktyków.

V. INNE INFORMACJE DOTYCZĄCE KARIERY ZAWODOWEJ

Za istotne osiągnięcia uważam wyróżnienia uzyskane indywidualnie i zespołowo. W roku akademickim 2009/2010 zostałam finalistką IX edycji Konkursu im. Profesora Czesława Zgorzelskiego na najlepsze prace magisterskie obronione w 2009 r. (kategoria: Językoznawstwo)⁴³. Kilka lat później czasopismo naukowe „Acta Humana”, które jako doktorantka redagowałam na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie wraz z mgr Barbarą Tatar, mgr Anną Adamczyk i mgr Martą Skrzypek, zajęło 1 miejsce w kategorii Publikacja Roku 2011 w ogólnopolskim konkursie „StRuNa 2011”⁴⁴. Otrzymałam za to wówczas okolicznościową nagrodę JM Rektora UMCS, a podobne wyróżnienia przyznawane przez Rektora macierzystego Uniwersytetu uzyskałam – już po doktoracie – jeszcze kilkakrotnie: w 2015 i 2018 r. – indywidualne nagrody II stopnia za osiągnięcia naukowe, w 2020 i 2022 r. – nagrody za wysoko punktowany artykuł naukowy, a w 2019 i 2022 r. – nagrody za osiągnięcia organizacyjne – indywidualną III stopnia i zbiorową IV stopnia. W 2022 r. zostałam ponadto odznaczona Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę.

Chciałabym również nadmienić, że oprócz kursów i szkoleń, w ramach których doskonaliałam kompetencje dydaktyczne, ukończyłam trzy szkolenia online dotyczące zarządzania informacją w referencyjnej bazie danych Web of Science zorganizowane przez Web of Science Group, tzn.: „Web of Science – tworzenie raportów cytowań i indeks Hirscha” (1h; 25 lipca 2019 r.), „Jak poprawić brakujące cytowania i błędy w rekordach w Web of Science?” (1h; 30 lipca 2019 r.), „Web of Science – personalizacja” (1h; 2 sierpnia 2019 r.). Z kolei 19–20 listopada 2020 r. uczestniczyłam w dwudniowych warsztatach online „CLARIN-PL w praktyce badawczej” zorganizowanych przez Centrum Technologii Językowych CLARIN-PL, PolLingua-Tec – Centrum Wiedzy CLARIN Technologii Językowej dla Języka Polskiego.

Z punktu widzenia problematyki, którą zajmuję się w pracy naukowo-dydaktycznej, za istotny fakt uważam posiadanie doświadczenia zawodowego nabytego częściowo w pracy poza uczelnią. Mowa o działalności o charakterze edytorskim, którą realizowałam m.in. we współpracy z Wydawnictwem Episteme, wydawnictwem Bellona i Wydawnictwem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 2009 r. opracowałam pod względem językowym łącznie 17 publikacji naukowych, w tym 1 monografię autorską, 1 monografię edytorską, 6 monografii wieloautorskich pod redakcją i 9 tomów czasopism. Każda z tych publikacji liczyła kilkaset stron, dodatkowo 7 z nich przygotowałam pod względem graficznym, wykonując skład, a dla 4 zaprojektowałam okładki⁴⁵.

Beata Jarosz

/podpis wnioskodawczyni/

⁴³ <https://www.kul.pl/edycja-ix,16230.html> [dostęp: 11.07.2023].

⁴⁴ <https://kurierlubelski.pl/doktorantki-z-umcs-stworzyly-najlepsze-pismo-naukowe-w-kraju/ar/470102> [dostęp: 11.07.2023].

⁴⁵ Adresy bibliograficzne publikacji przygotowanych przeze mnie do druku znajdują się w części VI wykazu publikacji na profilu pracownika UMCS: <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/0709/110942-publicacje.pdf> [dostęp: 11.07.2023].